

Täysistunto

Torstai 5.5.2022 klo 16.00—18.50

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.50.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (16.00—18.50).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Krista Mikkonen
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon ja pyydän samalla niitä edustajia, jotka haluavat näille paikalla oleville ministereille esittää kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ja jotta tähän kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen ja kohdistuu yhdelle ministerille. Sitten näitä välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ja nyt itse asiaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys elinkustannusten nousun kompensoimisesta (Mika Niikko ps)

Suullinen kysymys SKT 87/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

Keskustelu

16.01 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Lukuisat EU-maat ovat tehneet vaikuttavia toimenpiteitä kansalaistensa taloudellisen ahdingon helpottamiseksi. Espanja ja Portugalilla saivat erityislupaa irtautua yhteisistä sähkömarkkinoista, jotta he saavat halvempaa sähköä. Puolassa polttoaineen arvonlisävero on poistettu väliaikaisesti kokonaan ja ruoan arvonlisäveron poistamista on valmisteltu. Ruotsissa palkasta jää käteen huomattavasti enemmän kuin Suomessa, ja siellä tehtiin polttoaineen veronalennus ja monta muutakin veroja helpottavaa tointa — niin myös Italiassa, joka nauttii lahjoittamanne elvytyspaketin hedelmistä.

Suomalaisille on jäänyt maksajan rooli. Sanotte, että suomalaisen on oltava valmis tinkimään elintasostaan. Niin kuin mistä? Tiedättekö, arvoisa valtiovarainministeri, että eläkeläiset — myös työeläkettä saavat — elävät jo kädestä suuhun. Arvoisa valtiovarainministeri, [Puhemies koputtaa] onko oikein, että te ohjaatte suomalaisten varoja pitkin maailmaa, [Puhemies: Ja nyt aika on päättynyt!] samaan aikaan kun ikänsä veroja maksaneet suomalaiset joutuvat tinkimään lääkkeitä, lämmityksestä ja ravinnosta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Saarikko.

16.02 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä energian hintojen nousu — jonka taustalla ovat moninaiset syyt, suurimpana öljyn maailmanmarkkinahinnan nousu — vaikuttaa kansalaisten elämään meillä ja muuallakin. Olen hyvin tietoinen siitä, että erityisesti pienituloiset ihmiset, eläkeläiset ja muutkin ihmisryhmät, ovat nyt vaikeuksissa hintojen nousun vuoksi. Kun olen todennut julkisesti, että voimme joutua tilanteeseen, jossa joudumme tinkimään jostakin, olen ennen kaikkea viitannut siihen, että näköpiirissä oleva mahdollinen korkojen nousu — josta näkyy jo nyt elkeitä — ja jo tiedossa oleva energian hintojen erittäin suuri nousu ja ruoan hinnan kallistuminen tarkoittavat, että nämä perusasiat tulevat lohkaisemaan lompakosta isomman loven kuin aikaisemmin. Tähän olen viitannut, ja se on vain puhdas tosiasia.

Sitten on oikeutettua kysyä, mitä hallitus tekee. Nostan esiin kolme asiaa: muun muassa polttoaineisiin liittyvän jakeluvoitteen väliaikainen alentaminen — tulee alentamaan bensiinin hintaa — työmatkavähennys työssäkäyvien autoilijoiden helpotukseksi ja sosiaaliturvaindeksin aikaistus [Puhemies koputtaa] ensi syksynä ovat toimia, joissa liikumme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on jälleen minuutti täynnä. Pyydän sekä edustajia että ministereitä huomioimaan tämän minuutin rajan. — Ja nyt pyydän edelleen niitä edustajia, jotka haluavat tästä aihepiiristä esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Niikko jatkaa.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

16.04 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse ei ole ainoastaan polttoaineen hinnan kasvusta, vaan kyse on ennen kaikkea siitä, että kun inflaatio laukkaa jopa kuuden prosentin tasolla tällä hetkellä, niin se tarkoittaa sitä, että ihmiset eivät enää saa samoja hyödykkeitä sillä rahalla, mitä aikaisemmin. Erityisesti tämä koskee niitä ihmisiä, joiden ruokakauppalasku kasvaa. Ruuan hinta on noussut voimakkaasti ja jatkaa nousuaan, koska hallitus ei ole tehnyt oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Te tiedätte varsin hyvin, että monessa EU-maassa valtio ja hallitus ovat lähteneet tukemaan kansalaisia muun muassa alentamalla arvonlisäveroa tai poistamalla sen väliaikaisesti kokonaan, ja tällaiset toimenpiteet ovat suomalaisen veronmaksajan hyväksi, sen kansalaisen, joka käy töissä tai ei pääse töihin, joka on eläkkeellä, joka on vähävarainen tai muulla tavalla yrittää sinnitellä arjessa.

Arvoisa valtiovarainministeri, ymmärrätekö te oikeasti, millaista se ihmisen arki on, kun rahat eivät riitä edes ruokaan, saati lääkkeisiin tai liikkumiseen? Eikö olisi korkea aika jo alentaa niitä veroja edes väliaikaisesti, sillä se olisi oikea todellinen teko suomalaisten hyväksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.05 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tartun ensinnäkin edustaja Niikon kysymyksen kohtaan ”voimmeko me ymmärtää täysin pienituloisen ihmisen elämää”. Kaikki me, jotka kansan valittuina saamme palkkiota, niinkin korkeaa palkkiota — uskon, että tässä elämäntilanteessa suoraan sellaista ymmärrystä on kenenkään meidän vaikea hahmottaa, mitä tarkoittaa esimerkiksi yksinhuoltajavanhemman perheessä se, kun rahaa ruokaa ei ole.

Miten hallitus on halunnut toimia tämän hyväksi? Olen varsin tyytyväinen siihen, että vaikka juuri nyt tilanne on tukala, me olemme koko hallituskauden toteuttaneet politiikkaa, joka on myös sosiaalisesti oikeudenmukaista. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Monilapsisten perheiden lapsilisiä on korotettu, yhden vanhemman perheiden lapsilisiä on korotettu, pienimpiä työeläkkeitä ja takuueläkettä on nostettu. Me emme ole myöskään tehneet verotusta kiristäviä ratkaisuja, vaan päinvastoin, tämä ratkaisu tulee näkymään myöskin vaikkapa eläkeläisten verotuksessa, mikä sosiaaliturvaindekseihin liittyy elokuusta alkaen. Ymmärrän tilanteen tukaluuden, mutta joudun toteamaan — ja myöskin suomalaisten veronmaksajien yhteisellä vastuulla, jota kannan, joudun toteamaan — että pohdimme aina myös sitä, että valtion tulojen on myös riitettävä kaikkiin niihin menoihin ja tukeen, [Puhemies koputtaa] joita kansalaisille toteutamme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja myöskin kristillisdemokraatit ja Liike Nyt olivat esittäneet halukkuutensa kysyä tästä aihealueesta.

2.2. Suullinen kysymys polttoaineiden hintojen nousun rajoittamisesta (Peter Östman kd) Suullinen kysymys SKT 88/2022 vp

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Kiitos. — EU:n kallein bensiini ja toiseksi kallein diesel, tämä on tosiasia täällä Suomessa tällä hetkellä.

Vi har EU:s dyraste bensin och näst dyraste diesel, det är ett faktum.

Hallituksen aikomukset muun muassa työmatkavähennyksiin auttavat vain erittäin pientä osaa autoa tarvitsevista. Niin kuin edustaja Niikkokin omassa puheenvuorossaan huomautti, Euroopassa eri maiden hallitukset ovat onnistuneet rajoittamaan hintojen nousua. Tehokkain liikkumiskustannuksiin vaikuttava toimenpide olisi muun muassa kristillisdemokraattien esittämä polttoaineverojen alentaminen. Sen lisäksi olemme myöskin pohtineet, olisiko nyt jo aika poistaa dieselin käyttövoimavero, koska ne, jotka tarvitsevat autoa pitkillä matkoilla pitkässä Suomessa — isossa maassa, pitkien matkojen maassa — hyötyisivät tästä. Olisiko hallitus [Puhemies koputtaa] valmis pohtimaan tällaista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.08 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme niin poikkeuksellisessa ajassa — emmekä voi tietää, miten energian hintojen nousu kehittyy tästä eteenpäin — että olen pitänyt perusteltuna olla sulkematta mitään ratkaisuja pois. Me toivomme, että hintojen nousu, joka markkinaehtoisesti tapahtuu, ei tästä enää kovastikaan kehittyisi ylöspäin bensatankeilla tai vaikkapa lämmityslaskuissa, mutta meillä ei ole siitä varmuutta. Siksi en sulje mitään keinoa nyt pois.

Mutta samalla totean, että kaikki ne tuet, joita kohdistamme ikään kuin sille energiamuodolle, joka on fossiilista, ovat kaikki myöskin tukea sellaiselle todellisuudelle, joka suoraan tai välillisesti on ollut myös Venäjän keskeinen rahoituslähde. Niin ikään me olemme samaan aikaan sitoutuneet Suomeen siihen, että me teemme uusiutuvan energian ratkaisuja ja vahvistamme omavaraisuuttamme. Siksi me vaikkapa avustamme kotitalouksia vaihtamaan öljylämmityksen uusiutuvaan ja kestäväan energiaan, koska se on monin tavoin viisasta myös näiden ihmisten taloudellisen tilanteen vuoksi.

2.3. Suullinen kysymys inflaation vaikutusten alueellisesta tasaamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 89/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Harkimo.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Keskustelu

16.09 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Ministeri Saarikko, sanoitte, että haluatte noudattaa oikeudenmukaista politiikkaa. Teidän hallitusohjelmassanne lukee, että tavoitteena on huolehtia kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta.

Nyt kun inflaatio on kuusi prosenttia, se kohtelee ihmisiä täysin eri lailla. Esimerkiksi kaupungissa vuokra-asunnossa asuvalle ihmiselle, joka käyttää yleisiä kulkuneuvoja, inflaatio on noin kaksi prosenttia. Ihmiselle, joka asuu maaseudulla, käyttää sähkölämmitystä, öljylämmitystä, joutuu viemään lapsia harrastuksiin ja jolla on pitkät työmatkat, inflaatio voi olla jopa kymmenen prosenttia. Tämä ei voi olla oikein. Mitä meinaatte tehdä tälle asialle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.10 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimo on aivan oikeassa siinä, että tämä hintojen nousu, johon tavallaan kaikki kysymykset tänäänkin viittaavat, ei kohtele kaikkia ihmisiä samanarvoisesti. Ja jos kysymykseen olisi yksinkertainen vastaus, niin voin taata, että arvojeni pohjalta olisin mielelläni löytänyt siihen täsmäkeinoja. Samalla kuitenkin on niin, että meillä ei esimerkiksi ole sellaista lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi vaikkapa harvaan asutummalle alueelle tai Itä- tai Pohjois-Suomeen pidempien välimatkojen alueille erillisiä säädöksiä vaikkapa bensiinin hintaan kuin jonnekin muualle. Meidän lainsäädäntömme ei ole koskaan toiminut niin, vaan me olemme hakeneet valtakunnallisia, kaikkia suomalaisia siltä osin yhdenvertaisesti koskettavia ratkaisuja.

Pieni lohdutus, vaikka se ei tietenkään pienituloista maaseudulla asuvaa ihmistä sinänsä lohduta, mutta on kuitenkin fakta: me olemme toistaiseksi näissä inflaatioluvuissa vielä pysyneet eurooppalaisen keskiarvon alla. Ja siinä varmasti ovat olleet vaikuttamassa monet hyvät seikat — ehkä nyt ei ole syytä puhua pelkästään hinnoista vaan myös saatavuudesta. Siksi kotimaisen ruuan saatavuus ja kotimaisen energian turvaaminen [Puhemies ko-
puttaa] on tärkeää, ei vain hintojen vaan myös huoltovarmuuden vuoksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja seuraavaksi edustaja Koskela.

16.11 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Hallitus on tehnyt paljon uudistuksia ja asettanut yleviä tavoitteita: hyvinvointialueuudistus, 0,7:n henkilömitoitus sote-alalle, oppivelvollisuus uudistus, maailman kunnianhimoisin ilmasto-politiikka, puhumattakaan Etelä-Euroopan elvyttämispaketeista. On luvattu kymmenen hyvää ja yhdeksän kaunista. Samaan aikaan julkisella puolella hoitovelka kasvaa, hoitojono-
not kasvavat, syrjäytymiskehitys kouluissa kiihtyy ja opettajat väsyvät kasvavan taakan-
sa alla.

Kerrotte, miten työllisyytemme on ennätyskorkea. Samaan aikaan kuitenkin sosiaalitur-
vamenot kasvavat ja inflaatiokin laukkaa ennätyslukemissa hankaloittaen elämäämme.

Kysyisin arvoisalta ministeriltä: missä vaiheessa lukuisat uudistuksenne ja kunnianhi-
moiset tavoitteenne todella alkavat näkyä positiivisella tavalla myös pieni- ja keskitulois-
ten tavallisten ihmisten arjessa?

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.12 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joudun nyt tekemään hiukan tarkemman avauksen tuon kysymyksenne pohjalta linjastanne. Äskeisessä avauskysymyksessänne peräänkuulutitte vahvoja veronalennuksia vaikkapa polttoaineen osalta. Nyt te kysyitte, miksi ihmeessä emme hoida hoivavelkaa nopeammin ja miksi niin moni asia Suomessa on tämän hallituksen jäljiltä huonosti. Ensinnäkään se ei pidä paikkaansa, ja toisekseen totean, että juuri sen takia niitä verotuloja hiukan tarvitaan, että kaikki tämä on mahdollista, hyvät perussuomalaiset, myös rahoittaa. Se on tasapainoilua, se on oikeudenmukaisuuden etsimistä, ja tämä hallitus on siinä tehtävässä kyennyt etenemään hyvin.

Nostan myös toisen yksittäisen asian esille. En tiedä, viittasiko kysymyksenne siihen ja mikä oli linja tämän oppivelvollisuusiän pidentämisen osalta, mutta kun aiemmin te nostitte esiin pienituloiset, niin nimenomaan tämä oppivelvollisuusiän pidentäminen on helpottanut pienituloisten perheiden tilannetta, kun oppimateriaalit ovat maksuttomia. [Välihuutoja] Joudun taas toteamaan: mikä on teidän linjanne? [Välihuutoja — Oikealta: Ei ole linjaa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

16.13 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, vastauksenne oli minusta hieman ylimielinen. Kyllä perussuomalaiset tietävät, miksi veroja kerätään. Me myös osaamme priorisoida menoja. Te laitate muun muassa laittomasti maassa olevien olojen parantamiseen ja lisäätte kehitysyhteistyörahoja, jotka tutkitusti menevät myös korruptioon. Ehkä se johtuu siitä, kuten te sanoitte, että teidän on vaikea hahmottaa kansalaisten tilannetta. Meidän ei ole. Me olemme jatkuvasti yhteydessä kansalaisiin, käymme toreilla ja tiedämme omista läheisistä ja ihmisistä, kuinka vaikeaa heillä on — jo keskituloisillakin, että nyt emme puhu pelkästään siitä, että pienituloisilla on hankalaa, vaan monilla ihmisillä on hankalaa. Kahdessa vuodessa sähkölasku on noussut kolminkertaiseksi, jo halvin tarjous. Ja nyt kysymme teiltä: suunnitteletteko te ja onko teillä edes valmisteilla minkäänlaista alennusta näihin veroihin, polttoaineeseen, sähköveroon, jotakin? Eivät ihmiset ole tyhmiä. He haluavat nyt teiltä vastauksen, [Puhemies koputtaa] tuleeko mitään alennuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Saarikko.

16.14 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei suinkaan ollut olla ylimielinen, vaan pikemminkin aika vakavasti todeta se, että Euroopassa on sota ja se johtaa siihen, että vaikka sota on Ukrainassa, myös meidän arkeemme sillä on suoria heijasteita. Sama koskee montaa muuta eri Euroopan kansan asukasta. Ja tarkoitin myös sitä, että sillä tulotasolla, joka kansanedustajilla on, emme varmasti voi, kukaan meistä, täysin hahmottaa omakohtaisesti, mitä tarkoittaa, kun rahat eivät riitä ruokaan. Tiedämme kaikki tämän yhteydenotoista, että monella suomalaisella on tällainen tilanne.

Siksi pidän oikeana, että olemme esimerkiksi sosiaaliturvaan kenneet tekemään parannuksia. Tilanne olisi toisenlainen ilman näitä ratkaisuja, joita on tehty jo ennen sodan al-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

kua, tai vaikkapa varhaiskasvatusmaksujen alennusta, joka pienituloisimmissa lapsiperheissä tuntuu. Haluan todeta myös sen, että ehkä kuitenkin siitä vaikuttavimmasta muutoksesta, joka ei varmasti ole vastaus kaikkeen mutta liittyy sekä valtion pärjäämiseen että suomalaisten pärjäämiseen, liittyy työhön, [Puhemies koputtaa] siitä olemme puhuneet tänään vasta kovin vähän. Työllisyys on paremmalla tolalla kuin koskaan aikaisemmin pitkään aikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Laakso.

16.15 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin, ministeri Saarikko, kerroitte, että olette huolissanne siitä, miten esimerkiksi omakotitaloasujilla menee, mutta tarjoatte kuitenkin tukea vain niille, joilla on mahdollisuus investoida esimerkiksi remontteihin. Mutta jos lompakko on oikeasti tyhjä, niin on täysin mahdotonta kenenkään investoida mihinkään remontteihin. Vaikka halu olisi kuinka korkea ja vaikka ihmisen vihreyden arvotkin olisivat sen puolella, niin jos lompakosta koit lentelevät, niin siinä jää tekemättä, vaikka yhteiskunta tukisi kuinkakin isolla summalla.

Kerroitte äsken, että meidän on vaikea ymmärtää yksinhuoltajien tuskaa. On pakko kysyä: oletteko todellakin niin vieraantunut normaalista elämästä, ettette pysty itse kuvittelemaan, mitä on oikeasti olla siinä asemassa? [Jukka Gustafsson: Populismin alennustila meidän!]]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Saarikko.

16.17 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että olen onnistunut päättäjänä kolmen eduskuntakauden aikana kuitenkin säilyttämään sellaisen käsityksen, mitä on elämä tämän talon ulkopuolella. Mutta samalla haluan muistuttaa siitä, että suomalaisia on yli viisi miljoonaa ja sinne mahtuu monenlaista tarinaa. Toivon, että myöskään yksikään politiikan tekijä ei tyypittelisi kaikkia suomalaisia puheenvuorojensa kautta. Tilanteet voivat olla hyvin erilaisia.

En oikeastaan tiedä, edustaja, mitä te tavallaan toivoisitte minun tässä tilanteessa nyt sanovan. Minä totean sen tosiseikan, että me hallituksena vastaamme sekä suomalaisten pärjäämisestä että myös tulevien sukupolvien pärjäämisestä tässä maassa. Meitä on syytetty siitä, että huolehdimme taloudesta holtittomasti, ja nyt on syytetty, että miksi me emme enemmän käytä julkisia varoja ihmisten hyväksi. En ole aivan vakuuttunut siitä, onko löytynyt linjaa, miten te tekisitte nämä asiat paremmin, mutta käytännön esimerkkinä totean näihin öljylämmityksien muutostöihin: valmisteilla on myös lainapohjainen valtiontukimalli niin, että pienituloisimmillakin olisi varmasti mahdollisuus näitä muutostöitä tehdä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

16.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Saarikko, te sanoitte, että olette joutuneet koko ajan pohtimaan ja ottamaan huomioon että tulot ja menot riittäisivät, mutta ei teidän politiikkanne kyllä siltä ole näyttänyt. Vuoden 2020 elokuussa te teitte historiallisen suuren korotuksen polttoaineveroon. Perustelitte sitä silloin tämän vasemmistohallituksen kanssa, että öljyn markkinahinta on poikkeuksellisen

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

matalalla. Nyt se on poikkeuksellisen korkealla. Ministeri Harakka, liikenneministeri, totesi, että ysvitonon maksoi vaalikauden alussa saman, mitä se maksaa nyt ja tulee maksamaan saman tämän hallituskauden lopussa. Näin hän totesi viime vuoden keväällä. Tämän hallituksen aloittaessa ysvitonon maksoi noin 1,3 euroa. Nyt se maksaa 2,20—2,40. Tämä ero on 80 senttiä. No, me tiedämme, mistä se johtuu, mutta Ruotsissa demarihallitus laski polttoaineveroa ja tuli vastaan ihmisille. [Puhemies: Ja nyt kysymys!] Arvoisa ministeri, oletteko kanssani samaa mieltä, että Ruotsissa on parempi hallitus? [Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko.

16.19 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätän tuon arvion jokaiselle suomalaiselle tehtäväksi ja toivon, että me olemme suomalaisille paras hallitus. [Eduskunnasta: Niin te toivotte!]

Mitä tulee tähän bensiinin hintaan ja näihin erilaisiin toimiin: en tietenkään tässä poikkeuksellisessa tilanteessa sulje Suomenkaan osalta mitään yksittäisiä keinoja pois, mutta totean samalla, että ne kaikki, jotka tarkoittavat esimerkiksi veronalennuksia, ovat heikentämässä silloin valtion tulopohjaa ja toimintaedellytyksiä vaikkapa täällä perustellusti esiin nostettuihin toiveisiin, jotka liittyvät sosiaaliturvan parannuksiin, joita kuitenkin onneksi olemme ehtineet tämän vaalikauden aikana useampia toteuttaa. Muistutan hallituksen päätöksestä jakeluvelvoitteen väliaikaisesta alentamisesta, joka tulee vaikuttamaan polttoaineen hintaan, työmatkavähennyksestä autoileville työssä käyville. Eikä ehkä huomiotta kannata jättää sitäkään, että hallituksen politiikkaan on mahtunut merkittävät satsaukset suomalaisen tiestön kuntoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

16.20 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maailmanmarkkinahinnan muutos ei näy pumpulla nyt alaspäin, vaikka se näkyi hyvin nopeasti toisinpäin, ja vetoan nyt kaikkiin toimijoihin, että näin ei voi olla. Ei voi olla niin, että nyt otetaan valtavat katteet, kun kuluttajalla on vaikeuksia saada edes polttoainetta.

Kun pyysin puheenvuoroa, niin pyysin sitä siinä kohdassa, kun puhuttiin harvaan asutun maaseudun erikoiskohtelusta. Ministeri Saarikko on ansiokkaasti vienyt eteenpäin harvaan asutun maaseudun parlamentaarisen työryhmän erästä ehdotusta siitä, että opintolainan voisi saada anteeksi muuttaessaan takaisin maaseudulle. Kun teimme raportin, silloin oli duubioita siitä, voiko perustuslain myötä suosia tiettyjä alueita. Ja kun ei tästä ollut selvyyttä, hallitusohjelmassa päätimme rahoittaa nämä selvitykset, ja on mahdollista suosia harvaan asuttuja alueita. Eli kannattaa miettiä mallia, [Puhemies koputtaa] josta voisi tulla vastaan. [Puhemies: Ja kysymys!] — Voisiko näin toimia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, voisiko näin toimia? Ministeri Saarikko ilmeisesti vastaa.

16.21 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiede- ja kulttuuriministeri Honkonen voi jatkaa tarkemmin tämän edustaja Kalmarin mainitseman esityksen tilanteesta, koska sitä todella ollaan valmisteltu.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

On totta, että esimerkkinä, jolla vastasin edustaja Harkimon puheenvuoroon, viittasi ennen kaikkea ikään kuin erityisalueisiin, joita esimerkiksi Ruotsissa on lainsäädännössä helppompaa hyödyntää erilaisissa tukimuodoissa, ja tällaista ajattelua on tietenkin hyvä harkita Suomessakin pidemmällä aikavälillä laajemminkin, ja tämänkaltaisten kokeilujen kautta eteneminen on varmasti viisasta. Varsinaista ratkaisua tämän kokonaisuuden edistämistä voidaan harkita hallituksessa sitten, kun tuo paketti on opetusministeriöstä valmis.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan kuitenkin niin, että yksi vastaaja per yksi kysyjä. — Edustaja Malm.

16.22 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanpolitiikka tulee ihan lähelle meille tänne Suomeenkin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Suurvaltojen johtajat päätöksillään vaikuttavat meidän kaikkien arkeen, tavalla tai toisella. Se vaikuttaa energian hintaan, leipään ja lämpöön. Siksi tärkeintä on nyt auttaa ukrainalaisia ja taas samalla ajaa pakotteita, sellaisia pakotteita, jotka myös tuntuvat Venäjällä. Ne voivat tuntua myös täällä Suomessa, mutta me emme voi rahoittaa Venäjän raakaa sotaa. Ministeri Haavisto, mitkä ovat niitä pieniä, edes pieniä askeleita, joilla me voisimme saada aikaan pientä vakautta ja rauhaa, jotta myös taloutemme voisi voida paremmin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.23 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Malmille hyvästä kysymyksestä. Olen juuri tänään puhunut Turkin ulkoministerin kanssa, ja niin kuin tiedätte, Turkki on yksi niitä maita, joka pitää yhteyttä sekä Venäjään että Ukrainaan mahdollistaakseen jonkinlaisen rauhanprosessin. Valitettavasti Butšan verilöylyn ja ihmisoikeusloukkausten jälkeen kontaktit eivät ole olleet kovin hyviä eivätkä rakentavia, mutta tätä työtä tehdään koko ajan. Myöskin YK:n pääsihteeri Guterresin vierailu sekä Moskovassa että Kiovassa oli hyvin tärkeä askel.

Nyt ennen kaikkea pyritään järjestämään humanitääristä turvaa, evakuoitikäytäviä Mariupolista, mahdollisuutta poistua siltä alueelta turvallisesti, ja saamaan aikaan paikallisia tulitaukoja muuallekin siviilien suojelemiseksi. Samaan aikaan on erittäin tärkeää, kuten kysyjänä mainitsitte, että EU toimii yhtenäisesti pakotteiden osalta ja että ei vain EU vaan laajemmin ne maat, jotka ovat tähän pakoterintamaan yhtyneet, pyrkivät turvaamaan sitä, että Ukrainan tuki jatkuu ja Venäjä kokee nahoissaan, että on syyllistynyt laittomaan hyökkäykseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

16.24 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Meillä on hyvin hankala ongelma tässä käsissämme, vaikea tasapainottamisongelma, toisaalta valtion menojen osalta mutta sitten myöskin talouskasvun, koska meitä uhkaavat kasvavat kustannukset eli kasvava inflaatio mutta samaan aikaan matala talouskasvu. Kun me katsotaan Suomen kustannuskilpailukykyä, yksikkötyökustannuksia, mistä työntekijöitten palkkakustannukset, polttoainekustannukset ja kaikki muu ovat tietenkin oma osansa, ja kilpailijamaat tekevät kaikkensa, että ne laskevat sähkön hintoja ja polttonesteitten hintoja, niin miten tämä vaikuttaa sitten lopulta Suomen kustannuskilpailukykyyn? Tämä on se minun

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

kysymykseni. Miten me pystytään pelastamaan sekä suomalaiset yhtiöt että suomalainen keskiluokka, mikä lopultakin pitää tätä Suomea pystyssä? Työllähän me nousemme edelleen tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.25 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen analyysi vaativasta tilanteesta, ja minuutissa siihen vastaaminen on hitusen hankalaa. Arvostan kuitenkin sitä, että, edustaja Vähämäki, nostatte esiin myös tämän talouskasvun puolen. Täällä on paljon keskusteltu, mitä veroja voitaisiin alentaa ja mitä menoja voitaisiin lisätä. Molempia tehdään, molempia varmasti voidaan vielä harkita ainakin tilanteen pahentuessa, mutta sittenkin kaikki pohjaa työhön ja yrittäjyyteen eri puolilla tätä maata. Esimerkiksi tämän kustannuskilpailukyvyn näkökulmasta yksi kriittinen kysymys Suomessa, pitkien välimatkojen maassa, on logistiikka-ala, siis tavarankuljetuksen kulkeminen paikasta toiseen. Se koskettaa suurimpia teollisuudenhaarojamme, ja siksi olen hyvin tyytyväinen, että hallitus on valmistellut ja osana lisätalousarviota tulee toteuttamaan 75 miljoonan tukipaketin kuljetusosalalle, jotta voimme varmistaa, että hintojen nousun vuoksi, joka näkyy tietysti kuljetusosalalla poikkeuksellisen paljon, eivät firmat kaatuisi ja sitä kautta arvoketju kaikinensakin suomalaisessa tuotannossa hankaloituisi. [Puhemies koputtaa] Tämän aiheen äärellä on hyvä pohtia pidempäänkin, [Puhemies: Nyt...] mistä se Suomen talouskasvu voi syntyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava kysymys, edustaja Jokinen.

16.26 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Moni ihminen painii tällä hetkellä kohonneiden energiakustannusten kanssa siinä arjen taloudessa. Meillä sähköstä ja polttoaineesta maksetaan 24 prosentin arvonlisäveroa. Nyt kun sähkön hinta on korkea ja polttoaineiden maailmanmarkkinahinnat ovat korkeat, niin luonnollisesti tuo arvonlisäverotuotto valtiolle kasvaa.

Arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, te vastaatte budjetin toteutumisesta. Tämän vuoden budjetissa arvonlisäverotuottoja on budjetoitu 20 miljardia 881 miljoonaa euroa. Energiaveroa on budjetoitu 4 miljardia 481 miljoonaa euroa. Kun tuo polttoaineesta ja sähköstä budjetoitu arvonlisäverotuotto on täytynyt tältä vuodelta korkeiden hintojen vuoksi, näettekö mahdolliseksi, että siinä vaiheessa arvonlisäveron perimisestä luovutaan, kun valtion budjetti on täytynyt suunnitellusti?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.27 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin täällä ja toistan edelleen: En sulje nyt mitään vaihtoehtoja pois, koska kyllä, kysyjä on sinänsä aivan oikeassa, että arvonlisäverokertymä tässä suhteessa hintojen noustua energiassa totta kai on suurempi. Mutta samalla on tietenkin yksi näkökulma, mistä valtiovarainministeriön virkakunta useasti muistuttaa, että vastaavasti jos, viitaten tähän ”lovi lompakossa” -vertaukseeni, joutuu käyttämään enemmän rahaa esimerkiksi paikasta toiseen liikkumiseen, autoiluun, niin arvonlisäveroa kertyy sitä kautta kyllä enemmän,

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

mutta se on ehkä ihmisen jostain muusta kulutuksesta silloin pois. Ja tätä tasapainoilua me tietenkin joudumme pohtimaan.

En sulje näitä näkemyksiä pois, varsinkaan jos tilanne heikkenee. Muistutan edelleen, että tämän kaiken takana on siis maailmanmarkkinahintojen kehitys, joka on asia, jonka ääressä me joudumme tosiasioiden kanssa toimimaan päivästä toiseen arvioiden, ketkä kansalaiset tai eri toimialat ovat kaikkein heikoimmilla. Ja tässä arvo- ja tärkeysjärjestyksessä me lähdimme liikkeelle maataloudesta varmistaaksemme [Puhemies koputtaa] suomalaisen ruuan ja sitten kuljetusalasta varmistaaksemme, [Puhemies: Aika!] että tämä toimiala ei kaadu vaikeassa tilanteessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tästä aihealueesta viimeinen kysymys, edustaja Purra.

16.29 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin jatkanut aivan samasta aiheesta kuin edustaja Jokinen edellä. Valtiovarainministeri sanoo, ettei ole varaa laskea autoilun hintaa. Mutta huomiodaan nimenomaan arvonlisäverokertymän muutos — se, että kun maailmanmarkkinahinnat ovat korkeat, niin valtio luonnollisesti tienaa enemmän. Ja veroahan maksetaan myös polttoaineverosta, veroa verolle.

Jos ajatellaan, että polttoaineveroa laskettaisiin tässä tilanteessa se 14 senttiä litralta, niin itse asiassa arvonlisäverokertymän muutos kompensoi tämän koko polttoaineveron alennuksen, eli valtion saamat verot plus miinus nolla. Eikö tässä tilanteessa voisi pohtia tällaista vaihtoehtoa hyvin vakavasti?

Toinen seikka on sitten se, mikäli autoilun hinnan alentamiseen suhtaudutaan jollain tavalla ideologisesti, mikäli hallitus ei oikeasti haluakaan tehdä siitä kohtuuhintaisempaa, koska kyse on kuitenkin fossiilisista polttoaineista. Olenko oikeassa? Jos en ole, aiotteko tehdä tällaisen polttoaineveron alennuksen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko.

16.30 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistaakseni useampaan eri otteeseen tässä eduskuntasalissa hallitukselta on kysytty, mitä aiomme tehdä tämän polttoaineisiin liittyvän jakeluvelvoitteen kanssa. Ja nyt me olemme ilmaisseet, että me tulemme tekemään lakimuutoksen ja väliaikaisen alentamisen. Mainitsitte äsken, edustaja Purra, summan 14 senttiä. Arviolta tuo jakeluvelvoitteen vaikutus on noin 12 senttiä litralta, tämän kuluvan vuoden aikana todennäköisesti enemmän. Ja sen vaikutukset valtiontalouteen ovat sellaiset, että ne eivät heikennä meidän verotulokertymäämme. Eli pidän tätä huomattavasti tehokkaampana ja järkevämpänä keinona kuin veronalennusta, kun tunnistamme tämänkin keskustelun perusteella erityisesti pienituloisten ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kannalta, että saatamme vielä tarvita erilaisia tukimuotoja jo nyt päätettyjenkin lisäksi.

Ja sitten lopuksi muistutan: Tämä kaikki keskustelu on arvokasta, tärkeää, ja tunnistamme pienituloisten aseman tässä yhteiskunnassa. Mutta sittenkin meillä on perusasiat kunnossa. Meillä on rauha, meillä on vapaus, meillä on leipää ja lämpöä jokaiselle. Tärkeysjärjestys [Puhemies koputtaa] ja perusasiat ovat sittenkin Suomessa kunnossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys uuden ydintoimialan rakentamisesta (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 90/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt siirrymme kokouksen aihealueeseen. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Ydintoimialayhtiö Fennovoima ilmoitti maanantaina purkaneensa Hanhikiven ydintoimialan laitossopimuksen venäläisen ydintoimialayhtiö Rosatomin kanssa. Uutinen oli tervetullut, ja varmasti moni suomalainen huokaisi helpotuksesta. Kuitenkin Suomen ilmastotavoitteiden saavuttaminen ja huoltovarmuuden vahvistaminen edellyttävät, että Suomeen saadaan Fennovoiman hanketta vastaava määrä uutta kotimaista ja päästötöntä energiaa.

Meillä kokouksessa kanta on selvä: uutta ei-venäläisellä teknologialla ja rahoituksella rakennettua ydintoimialaa tarvitaan. Suomi tarvitsee kipeästi lisää puhdasta sähköä. Voi olla, että Fennovoiman pienomistajista ei löydy halua jatkaa Pyhäjoen karille karantaneessa ydintoimialahankkeessa, mutta muita toimijoita voi löytyä. Kysynkin ministeri Lintilältä: aikooko hallitus tarjota suomalaisille ja muille länsimaaisille toimijoille mahdollisuutta hakea periaatelupaa uuden ydintoimialan rakentamiseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.32 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei hallituksen tarvitse erikseen tarjota periaatelupaa. Periaateluvat ovat aina haettavissa, ei ole vain ollut hakijoita. Ja toivon ihan samaa kuin kysyjäkin, että me tulisimme saamaan vielä ydintoimialaa, koska me tulemme kokonaiskapasiteetin vuoksi sitä tarvitsemaan. Toki me puhumme silloin ajasta, joka tapahtuu 2030 ja niin edelleen, siis valmistuminen ja tuotto.

Pitää koko ajan muistaa yksi asia: tämä oli yksityinen hanke, tämä ei ollut valtion hanke, ja se tulee muistaa kaikissa näissä toiminna myös jatkossa. On valitettavaa, että tämä päättyi näin, mutta toisaalta olen myös helpottunut tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt niitä edustajia, jotka tästä aihealueesta haluavat esittää jatkokysymyksiä, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan sitä V-painiketta. — Edustaja Kauma on siellä valmiina. Olkaa hyvä.

16.33 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikävä kyllä vastaus ei tyydytä: se antaa vaikutelman, että hallitus on passiivinen. Kyllähän tämän mittaluokan hankkeet vaativat vahvan tahtotilan ja viestin myös hallitukselta. 2030-luvun sähkönsaanti ei voi olla yksinomaan yritysten ja kuntien aktiivisuuden varassa. Hanhikiven ydintoimialan oli tarkoitus tuottaa tulevaisuudessa noin kymmenesosa Suomen sähköntarpeesta. Tällainen hanke vaatii noin kymmenen vuoden aikaperspektiivin. Tässä suhteessa on aivan välttämätöntä, että hallitus toimii ja on aktiivinen suhteessa yrityskenttään. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

kilpailukyvyyn kannalta tarvitsemme prosessiteollisuudelle varmaa sähkönsaantia. Jos Suomessa ei tuule, emme halua jatkossa turvautua fossiiliseen, vaan nimenomaan puhtaaseen suomalaiseen energiaan. Haluamme myöskin kilpailla esimerkiksi Saksan kanssa siitä, mihin tulevaisuuden teollisuuslaitokset sijoittuvat.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Kysyisin hallitukselta, aiotteko kutsua koolle mahdollisia toimijoita, jotta tämä hanke saataisiin uudelleen käyntiin. [Vasemmalta: Halu-aako kokoomus sosialisoida sähköntuotannon?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lintilä.

16.35 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Ihan mielenkiintoinen kulma tässä kysyjällä se, ettei voi jättää pelkästään yksityisen sektorin varaan. Valtio ei tule lähtemään ydinvoimabisnekseseen kyllä mukaan. Minä näen hyvin vaikeana sellaisen tilanteen, että valtio lähtisi ydinlaitokseen mukaan. Tullaanko erikseen kutsumaan kokousta tai toimijoita, sellaista ei ole näköpiirissä. Annetaan nyt Fennovoiman hoitaa tämä heidän tilanteensa loppuun.

Nyt pitää muistuttaa myös sellaisesta asiasta, että kyllä nyt on pari viimeistä hallituskautta tehty aika hyvää energiapolitiikkaa. On tehty uusiutuvan energian politiikkaa Sipilän hallituksen aikana. Itse asiassa linja ollut hyvin sama Rinteen—Marinin hallituksen aikana, ja meidän varautuminen tähän kokonaistilanteeseen, joka tällä hetkellä on menossa maailmanpoliittisista syistä, on ollut verrattain hyvä. [Puhemies koputtaa] Aiemmin te vaaditte, [Puhemies: Näin, nyt on minuutti loppunut!] että Hanhikivi pitää lopettaa, ja nyt kun se lopetettiin, te vaaditte jotain muuta takaisin, ei kukaan tiedä mitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

16.36 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee sähköä myös jatkossa monipuolisesti tuotettuna. Se on selvä. Olkiluoto kolmosen käyttöönotto osuu heinäkuussa tältä osin kreivin aikaan. Se ei kuitenkaan poista sähköntuotannon riittävyyden haasteita erityisesti kulutushuippujen osalta tammikuussa, jolloin olemme edelleenkin jatkossa tuontisähkön varassa. Ydinvoima-asenteet Länsi-Euroopassa ovat muuttumassa myönteisemmiksi, kun EU pyrkii eroon Venäjän energiasta. Esimerkiksi Belgiassa ollaan tilannetta arvioimassa uudelleen. Oma lukunsa on Saksa, jolle päätös ydinvoimasta luopumisesta on muodostumassa ylivoimaisen hankalaksi. Kysyisinkin: ollaanko EU:ssa tekemässä strategisen autonomian hengessä laajempaa uudelleenarviointia ydinvoimasta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä oli viime maanantaina energianeuvoston ylimääräinen kokous, jossa pääaiheena oli kaasu, ja nimenomaan venäläinen maakaasu. Sen yhteydessä käytiin jonkun verran keskustelua ydinvoimasta. Kyllä ydinvoima on puhtaasti kansallinen ratkaisu. Aivan kuten kysyjä sanoi, Belgia on jatkamassa, tai ainakin Hollanti on jatkamassa. Saksa on viestittänyt hyvin selkeästi, että he tulevat sulkemaan viimeisetkin ydinvoimalat tämän vuoden loppuun — aika mielenkiintoista, että siellä ilmeisesti paikkaamassa tulee olemaan kivihii-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

li hyvin paljon. Mutta sellaista läpimenevää EU:n ydinvoimapäätöstä ei olla tekemässä. Itse asiassa Suomi saa aika paljonkin arvostusta siitä, että Suomella on ollut Olkiluoto kolmonen, maailman suurin käytännössä — Kiinasta löytyy samaa kokoluokkaa oleva laitos — ja että se tulee tähän aikaan. Tällä hetkellä sitä ratkaisua kiitellään aika paljon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

16.38 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt olen aika yllättynyt, että ministeri Lintilä ei luvannut tässä edes pullakahveja tarjota, jos Suomen teollisuus lähtisi miettimään, miten tästä Fennovoiman kaatumisesta selvitään. Kyllä se palaveri tarvittaisiin koolle. Onko joskus Suomessa ydinvoimahanke lähtenyt liikkeelle niin, että teille, elinkeinoministerille, ilmestyy postia ilman että hallitus on etukäteen indikoinut energiastrategiassa tai muutoin, että kyllä on kiinnostus, valmius ja tarve lisäsähkölle? Nyt sellainen tarve on. Tässä on perusteltu, kuten Lintilä totesi, viisaalla Suomen energia-politiikalla, että meillä on näitä periaatelupia ymmärretty tehdä — Olkiluoto kolmonen kesti kauan mutta tulee nyt kreivin aikaan — ja jos te näette, että se viisas politiikka on ollut viisasta, ministeri Lintilä, niin tehkää nyt kaikkenne, että meillä saataisiin vielä lisää puhdasta sähköä myös niille päiville, kun ei tuule. Kysyn nyt vielä toisen kerran: oletteko valmiita antamaan nyt sen signaalin länsimaisille energiayhtiöille ja teollisuudelle, että täältä pesee periaatelupia hallitukselta, jos asianmukainen hakemus tulee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.39 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erityisesti pidin tuosta edustaja Mykkäsen täältä pesee lupia -ilmaisusta, vähän niin kuin että täältä niitä tulee, kunhan vain tajuatte pyytää. [Ben Zyskowicz: Kyllä!] Ensinnäkin mikäli tällainen neuvottelu eri osapuolten kanssa olisi tulossa, en kertoisi sitä tässä salissa; nämä investoijat, jotka mahdollisesti ovat liikkeellä, eivät halua ensimmäisenä julkistaa sitä tapaamista täällä. Mutta voin sanoa myös, että kysyntä on ollut verrattain hiljaista tällä hetkellä, päinvastoin kysyntä on ollut pois investoinneista, ja tämä on tietysti se huolestuttava tilanne. Yhtä kaikki me tarvitaan kuitenkin lisää sähköä, koska yhteiskunta sähköistyy, ja me tullaan tarvitsemaan vetyyn sähköä, jotta me päästään omiin ympäristötavoitteisiimme. Eli kyllä tämä kokonaisuus on sellainen, johon me tarvitaan vielä lisäpanostuksia.

Tämä Fennovoiman ratkaisu tuli viime perjantaina eli vajaa viikko sitten, [Puhemies ko-puttaa] eikä me olla vielä viikossa ratkaistu tätä kokonaisongelmaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Eestilä.

16.40 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyellä tähtäimellä kannattaisi ottaa varmaan kaikki kotimaiset polttoaineet käyttöön, että me pystymme tarjoamaan kansalaisille ja yrityksille mahdollisimman halpaa lämpöä, koska lämpö on nyt se kriittinen elementti.

Tämä edustaja Kauman kysymys on sillä tavalla hyvä, että ainakin oman käsitykseni mukaan hallituksella on kyllä rooli tässä ydinvoima-asiassa. Olen saanut ymmärtää lehdistön kautta, että työ- ja elinkeinoministeriö arvioi joskus vuosien päästä ydinenergialain kokonaisuudistuksen yhteydessä, voidaanko sinne pistää lupaa tämmöisiä sarjavalmisteis-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

pienydinvoimaloita varten. Ihan täysin en nyt, arvoisa elinkeinoministeri, ymmärrä, miksi te, ja koko hallitus, ette voi olla aktiivinen, että ottaisitte nopeasti tämän ydinenergialain käsittelyyn ja pistäisitte sinne pykälän, joka sitten mahdollistaa tämmöiset sarjavalmisteiset pienydinvoimalat, koska maailmalla niistä jo käydään kauppaa. [Eduskunnasta: Miksi ei?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.42 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran edustaja Eestilälle, että tämä ydinvoimalain uudistus on meillä jo menossa tällä hetkellä ja nämä pienydinvoimalat ovat siellä mukana. Tämä kokonaislakiuudistus tulee olemaan valmis seuraavan hallituskauden aikana. Tämä on pitkä uudistus.

Nämä pienydinvoimalat tuntuvat kovin kiinnostavan. Nyt pitää muistaa, että ihan yhtä lailla nekin tarvitsevat luvituksia. Nehän ovat laitoksia, jotka tulevat olemaan hyvin lähellä asutuskeskuksia tai niitten energiankäyttökohteita. Niissä on vielä selkeästi se ongelma, että ne eivät ole taloudellisesti kannattavia. Varmaan jollain aikavälillä ne tulevat.

Alkuperäiseen Eestilän kysymykseen: tämä on mukana jo tällä hetkellä meillä ministeriössä valmisteilla olevassa laissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

16.42 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä todeta, että kokoomuksen esitys tässä on hieman tekopyhä siinä mielessä, että vuonna 2014 Venäjä miehitti Krimin jo helmikuussa, ja tiedettiin jo tuossa vaiheessa, että Rosatom on Venäjän valtiollinen toimija. Sitten kun perussuomalaiset arvostelivat tätä sitoutumista venäläiseen ydinvoimaan lokakuussa 2014, niin pääministerinä silloin toiminut kokoomuksen puheenjohtaja Alexander Stubb syytti eduskuntaa russofobiasta eli asenteellisuudesta ja Venäjän pelosta. No, kenties kokoomuskin pystyy viisastumaan ajan kuluessa.

Mutta tätä ydinvoimaa kyllä tarvittaisiin Suomeen lisää. Tarvittaisiin muutama iso ydinvoimahanke käyntiin, ja kannattaisi varmaan kysyä niitä toimijoita myös Japanista tai Etelä-Koreasta, koska myös sieltä löytyy kyllä osaamista ydinvoiman toimittamiseen — ehkä paremminkin kuin Ranskasta. Ja tässä pienydinvoimakysymyksessä ei auta käsien levittely ja kannattamattomuuden toteaminen vaan se, että autettaisiin näiden hankkeiden kaupallistamisessa, ettei käy taas niin, että me ostanne ne parin vuoden kuluttua kalliiseen hintaan kiinalaisilta. Mitä hallitus aikoo tehdä käytännössä sen eteen, [Puhemies koputtaa] että saisimme uusia isoja ydinvoimahankkeita ja pienydinvoimahankkeita eteenpäin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin sanoin kysymysten jossain vaiheessa, kyllä ne kansainväliset toimijat ovat hyvin oma-aloitteisia, kyllä ne yhteydenotot tulevat hyvin pitkälle sieltä investojien puolelta. He osoittavat halukkuuttaan, he laittavat ensimmäiset tiedustelut, että mikä teidän tilanteenne on. Totta kai tämä tilanne on merkattu maailmalla kaikkien merkittävien toimijoiden toimesta. Tämän ratkaisun jälkeen — kun lehdistötiedotteet tulivat — pystyy hyvin katso-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

maan, että tämä oli uutisoitu läpi maailman, mikä kertoo myös siitä, että kyllä tämä niillä kaikilla toimijoilla on tiedossa.

Mutta tähän maailmanpoliittiseen tilanteeseen, tähän energioitten erittäin kovaan heiluntaan, epävarmuuteen. Kyllä tämä on vaikea aika löytää sellaista investoijaa, joka on valmis laittamaan miljardeja kiinni. Käsittääkseni aika harva niistä omistajista, jotka tällä hetkellä ovat tässä hankkeessa, olisivat valmiit jatkamaan seuraavaan hankkeeseen riippumatta siitä, [Puhemies koputtaa] millä tekniikalla se tulisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.45 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Säteilyturvakeskus on todellakin todennut, että sinällään ydinvoimasäännös ei estä pienydinvoimaloitteen käyttöönottoa, mutta kaikki meidän lait ja asetukset on tehty näille suurvoimaloille. Ja siinä mielessä on hyvä kuulla, että ministeri sanoi, että nyt sitten lainsäädännössä ollaan tekemässä muutoksia.

Mutta suomalaiset korkeakoulut, erityisesti Lappeenrannan teknillinen yliopisto, ovat olleet ihan edelläkävijöitä siinä, millä tavalla tätä pienydinvoimaa on tutkittu, ja nyt tietysti maailmalla monissa muissakin maissa ollaan tässä asiassa etenemässä. Nyt olisinkin halunnut kuulla uudelta tiedeministeriltä siitä, aiotaanko nyt Suomessa panostaa siihen, että meillä pysytään tämän kehityksen kärjessä. Meillä on yhteisesti parlamentaarisesti sovittu, että tki-rahoitusta ollaan nostamassa neljään prosenttiin. Onko mahdollista, että tästä rahoituksesta nimenomaisesti näihin pienimodulisten ydinvoimaloitteen tutkimiseen pystytäisiin osoittamaan rahoitusta, jotta me pysyisimme tässä energiakehityksessä maailman kärjessä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Honkonen.

16.46 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah esitti tässä todella tärkeän kysymyksen. Suomeksihan on jo vuosikymmeniä tutkittu ydinfysiikkaa ja ydinenergian tuotantoon liittyviä kysymyksiä, ja meillä on useita yliopistoja ja korkeakouluja, jotka tekevät tässä jo nyt korkeatasoista tutkimusta. Tämähän lähti jo silloin ennen kuin Suomeen oli rakennettu ensimmäistäkään ydinvoimalaa, ja siinä meillä on todella pitkät perinteet.

Tämä tki-rahoituksen osuustavoite, totta kai, on aivan keskeisessä roolissa siinä, että pystymme myös tähän uudenlaisten energiatekniikoiden kehittämiseen ja tutkimiseen niitä resursseja ohjaamaan, ja se puoltaa, totta kai, sitä tavoitetta entistäkin vankemmin. On aivan selvää, että tämä energia, puhdas energia, päästötön energia, on aivan keskiössä myös näissä eri tutkimusohjelmissa ja painotuksissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Suomela.

16.47 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvat ja tiedot Venäjän raa'asta hyökkäyssodasta Ukrainassa järkyttävät. Tiedetään, että Venäjä ottaa sotilaiden lisäksi kohteekseen siviilejä — naisia ja pahimmillaan lapsia. On selvää, että tätä ei Suomi voi katsoa sivusta eikä niin voi toimia myöskään EU. Tarvitaan nopeita korvaajia

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

venäläiselle fossiilienergialle. Tässä tarvitaan laaja paletti mutta ennen kaikkea nopeita ratkaisuja.

Olisinkin ministeri Lintilältä kysynyt: Mitkä ovat ne nopeimmat tavat korvata venäläistä energiaa niin Suomessa kuin sitten mahdollisesti laajemminkin Euroopassa? Miten voidaan varmistaa, että suomalaiset yritykset ovat nyt aktiivisesti tarjoamassa sitä osaamista ja niitä teknologioita, joita meillä täällä on erityisesti uusiutuvan energian hyödyntämisessä? Tiedämme, että se on nyt varsin kilpailukykyinen ja kysytty, haluttu ratkaisu venäläisen fossiilisen energian korvaamiseen myös laajemminkin Euroopassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.48 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pikkasen riippuu, mistä energiamuodosta on kyse. Jos puhutaan energiapuusta, niin meillä nopein tapa on turve. Eli se on varmaan sillä puolella nopein. Sähkössä sitten tietysti se ratkaiseva on Olkiluoto kolmosen valmistuminen ja sen täystuotanto. Eli sieltä me pystytään käytännössä sähköpuoli korvaamaan.

Haasteellinen on tällä hetkellä kaasu. Niin kuin olen aikaisemmin kertonut, meillä on tällä hetkellä Viron kanssa menossa projekti, jonka loppuratkaisu toivon mukaan päästään, sanotaanko, lähiviikkojen aikana uutisoimaan. Tarkoitus on saada tällainen kelluva LNG-varasto, josta pystytään tämä kaasuasia ratkaisemaan. Ongelma on tietysti se, että mikäli toteutuu Venäjän uhkaus, että maksujen pitää olla ruplina tämän kuun lopussa, niin silloin kyse ei ole meistä vaan [Puhemies koputtaa] tilanteesta toisella puolella, ja tämä on meille ehdottomasti vaikea paikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Grahn-Laasonen.

16.49 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä hyvin vaikea ymmärtää, mistä kumpuaa tämä näin pessimistinen ja ponneton esiintyminen ministeri Lintilältä. Kun elinkeinoministerin keskeisiin tehtäviin kuuluu kuitenkin elinkeinojen edistäminen ja kun keskustele esimerkiksi ydinvoimayhtiöiden tai energiayhtiöiden kanssa, niin he kaipaavat nimenomaan signaalia ja ennustettavuutta ja näkymää siitä, että kannattaa lähteä myöskin suuriin investointeihin ja että ne ovat Suomessa kannattavia ja toivottuja.

Itselleni tulee mieleen pitkäkin lista asioita, mitä ministeri voisi halutessaan edistää ja nopeastikin viedä eteenpäin. Yksi on luvituksen vauhdittaminen. Meillä on yli kolmella miljardilla erilaisia investointeja odottamassa lupaa, ja tämä lupajärjestelmä ei toimi. Siellä on paljon puhtaan energian investointeja, joita nyt kipeästi kaivataan. Tarvitaan lisää tutkimus- ja tuotekehityspanoksia, tarvitaan aktiivisuutta EU-vaikuttamiseen, esimerkiksi ydinvoiman turvaamiseen taksonomiaratkaisuissa. Ja tämä ydinenergialaki — te pidätte sitä niin kuin ylivaalikautisena ratkaisuna, kun me tarvitaan näkymä pienydinvoimalle. Se voitaisiin tehdä, jos haluatte, paljon nopeammalla aikataululla. Mikä tässä on tämä asenneongelma, [Puhemies koputtaa] tai miksi ette toimi näissä asioissa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

16.50 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ydinvoimalaki on erittäin laaja laki, ja te entisenä ministerinä tiedätte sen, että virkamieskunta Suomessa on myös hyvin tarkka siitä, kuinka se valmistellaan. Seuraavaan hallitukseen on vuosi aikaa. Eli siinä ajassa tätä ei tulla saamaan valmiiksi, ja sieltä ei oteta mitenkään erikseen sitten pienydinvoimalta. Se on täysin selvä.

Sitten toisaalta siihen, kun olen sanonut aiemminkin tätä, että nämä isot investoijat, jotka haluavat lähteä investoimaan ydinvoimaan tässä tilanteessa, kyllä varmaan käyvät tätä tilannetta läpi. Kyllä viesti täältä on selvä, että mikäli he lähtevät hakemaan lupia. Mutta ensinnä se vaatii sen, että meillä on joku, joka haluaa investoida. En minä näe tällä hetkellä mitään sellaista tekijää, että täältä tulisi negatiivinen viesti tästä tilanteesta. Ehkä negatiivinen viesti oli se, että tämä koko hanke kaatui, mihin — kuten sanoin alkuun — olen tyytyväinen, koska tämä ratkaisu ei ollut toiminut enää moneen vuoteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

16.51 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! När vi nu försöker lösgöra oss från beroendet av fossilenergi och framförallt rysk energi så är det ju bra att vi har gjort sådana betydande beslut som att vi har sänkt industrins elskatt till Europas minimnivå. Det är avgörande när vi försöker hitta nya vägar ut ur vårt energiberoende.

Siirtoyhteyksillä on hyvin iso merkitys, kun irtaudutaan fossiilisista polttoaineista. Voidaan olla iloisia siitä, että Balticconnector tuli tehtyä, mutta kun puhutaan pohjoismaisista sähkömarkkinoista, niin on muutamia pullonkauloja vielä. Olkiluoto kolmonen toki auttaa meidän kotimaista tilannetta, mutta vielä kaivattaisiin parempia siirtoyhteyksiä Pohjois-Norjaan, Pohjanlahden yli Ruotsiin ja toki myöskin Euroopan laajuisesti. Ministeri Lintilä, missä määrin tällaisista parannuksista on käyty keskusteluja, kun olette Euroopan tasolla puhunut meidän energiaratkaisuista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.52 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi merkittävä, joka tuli, on, että meidän saatiin EU-rahoitus, muistaakseni 127 miljoonaa, tähän Aurora-kaapeliin, joka tulee Pohjois-Ruotsista Pohjois-Suomeen. Kyllä tässä koko tämän, voisiko sanoa, Ukrainan kriisin aikana on korostunut se tilanne, kuinka tärkeää on se, että meillä on yhteinen sähköverkko Pohjoismaitten kesken.

Meillä sähkönsuhteen on tietysti ongelmallista, että Baltiassa on liittymä Ukrainaan ja sitä kautta tietysti Venäjään. Eli olen aika varma siitä — hyvin varma siitä —, että seuraavat suuret verkkoon liittyvät asiat tulevat olemaan nimenomaan se rajanveto, joka tulee tapahtumaan Venäjään ja oikeastaan, voisiko sanoa, haittatekijöihin, mitkä sieltä tulevat. Mutta tämä pohjoismainen on äärettömän tärkeä myös siinä tapauksessa, että me saadaan Olkiluoto kolmonen, koska me kuitenkin tarvitaan huippujen tasaukseen myös ruotsalaista ja norjalaista vesienenergiaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

16.53 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon uusiutuvasta sähköstä, ja olen koko ajan odottanut, koska joku ottaa esille tuulivoiman. Ymmärrän, että se ei teitä kaikkia kiinnosta, koska tuulivoimaloita ei juuri täällä Uudellamaalla ole — niitä on kokonaiset neljä kappaletta.

Perämerenkaaren ympärillä ja Pohjois-Pohjanmaalla sitä vastoin metsiä kaatuu ryskyen, tuhansia hehtaareita metsiä kaatuu tuulivoimaloiden tieltä, ja kansalaiset ovat erittäin huolissaan näistä tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksista ja myöskin terveysvaikutuksista, joista on erittäin paljon kansainvälistä tutkimusta — vähemmän suomalaista, mutta kansainvälistä tutkimusta löytyy. Siitä huolimatta te puhutte koko ajan, että Suomi on oikeusvaltio, vaaditte muitakin olemaan oikeusvaltio, mutta miten on kansalaisten oikeusturva näiden tuulivoimaloiden ympärillä? Olen jättänyt lakialoitteen ympäristöluvanvaraisuudesta, se olisi pakollinen näille teollisen kokoluokan tuulivoimaloille, olen tehnyt tämän silloin, kun Krista Mikkonen oli ympäristöministeri. Sitä lainsäädäntöä ei ole tullut, vaikka [Puhemies: Ja kysymys!] ympäristölainsäädäntöä on uudistettu monta kertaa. Miksi te ette tuo sitä ympäristölainsäädännön uudistusta, missä [Puhemies koputtaa] tuulivoimaloille säädetään ympäristölupa pakolliseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja sitten ministeri vastaa. — Ei taida olla ympäristöministeri tällä kertaa paikalla. No, jatketaan kysymyksiä sitten. — Edustaja Häkkänen.

16.55 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinvoima on nyt Euroopassa osoittautunut ratkaisevan tärkeäksi monellakin tapaa. Se on ympäristöystävällistä energiaa, se on keskeisessä roolissa koko Euroopassa ratkaisemassa vihreää siirtymää, irrottautumista Venäjän fossiilisesta energiasta, ja se on myös aika ratkaisevassa roolissa siinä, saadaanko tätä hintainflaatiota jotenkin taltutettua tulevina vuosina, mikä on siis ylipäättään energian hinta Euroopassa. Ja nyt on päivänselvää, kuten täällä ministerikin sanoi, että ydinvoimahankkeet ovat vaikeita saada käyntiin. Se edellyttää paljon enemmän työtä kuin aiempina vuosina, ei tule itsestään selvästi investointeja myöskään Suomeen. Ja sen takia kokoomus täällä on peräänkuuluttanut, että nyt hallitukselta, kaikilta puolueilta myös, tarvitaan selvä ydinvoimamyönteinen ote. Siis siitä, että te ryhdytte ajamaan Suomeen uutta ydinvoimalaa tämän pohjoisen investoinnin [Puhemies koputtaa] tilalle ja otatte otteen tähän asiaan, siitä tässä on kyse. Ministeri Lintilä, voitteko luvata tällaisen uuden otteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ministeri Lintilä, voitteko luvata?

16.56 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt pikkaisen tietyllä tavalla luodaan mielikuvaa, että tämä Hanhikivi-hanke, joka kaatuu, olisi jo vaikuttanut tietyllä tavalla tähän akuuttiin tilanteeseen. Tämähän ei pidä paikkaansa, koska se olisi ollut tuotannossa 2030-luvulla.

Mutta tähän edustaja Häkkäsen kysymykseen. Sen voin luvata, että kaikille niille investoijatahoille, jotka ovat kiinnostuneita, tulen kyllä esittelemään Suomen erittäin potentiaalisena maana investoida, ja tulen auttamaan heitä kaikissa niissä tarpeissa, mitä heillä on esimerkiksi luvituksen ynnä muitten selvitysten tekemisessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

2.5. Suullinen kysymys Nato-jäsenyyshakemuksesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 91/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vaihdamme aihetta. — Edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.57 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Lääkeyhtiö Pfizer julkaisi pakon edessä toissa päivänä uusimmat dokumentit, joista selviää, että Suomessakin käytetyt rokotteet tuhoavat muun muassa rokotettujen valkosoluja, ja siksi rokotetut ovat nyt alttiita kaikenlaisille sairauksille. En tiedä, onko tällä yhteyttä parhaillaan olevaan suureen ylikuolleisuuteen, mutta kysyn hallitukselta: onko Nato-hakemuksella tarkoitus viedä Suomi sotaan ja siten siirtää huomio pois edellä mainittuihin asioihin liittyvistä rikoksista ihmisyyttä vastaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jahas, siellä on muutamakin halukas ministeri. — Otetaan ministeri Kaikkonen, kun sota mainittiin.

16.58 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole. [Naurua]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin parantamisesta (Pia Lohikoski vas)

Suullinen kysymys SKT 92/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ehdimme vielä ottaa yhden aihealueen. Vasemmistoliitto ei ole päässyt vielä kertaakaan ääneen. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Elämme valitettavasti keskellä mielenterveyskriisiä. Se näkyy myös korkeakouluopiskelijoiden arjessa. Korona-aikana opiskelijat ovat joutuneet opiskelemaan pitkälti kotona ja etänä eikä heillä ole ollut mahdollisuuksia luoda ystävyys-suhteita ja muita tukiverkkoja. Yksinäisyys aiheuttaa opiskelijoiden uupumista entisestään. Motivaation ja yhteisön puuttuminen ahdistaa monia opiskelijoita, eivätkä lähiopinnotkaan tällöin tunnu ehkä enää luontevilta. Nuorten mielenterveyspalvelut ovat olleet katkeamispisteessä jo pitkään, lisäksi ennaltaehkäisevään toimintaan tulisi panostaa aiempaa enemmän. Opiskelijat tarvitsevat siis apua ja tukea. Kysyisinkin ministeri Honkoselta: kun hallitus valmistelee toista lisätalousarviota, tuleeko siellä olemaan uusia toimia korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin parantamiseksi?

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Honkonen, olkaa hyvä.

16.59 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Lohikoski tarttui erittäin tärkeään asiaan. Tämä mielenterveysshaaste, nuorten ja opiskelijoiden mielenterveysshaaste, on todella vakava ja laaja kysymys. Se on hyvin poikkihallinnollinen, siihen ei pysty hakemaan ratkaisuja pelkästään yhden hallinnonalan toimin. Kannan siitä itse erittäin vakavaa huolta.

Nythän ensinnäkin on tehty jo hyviä päätöksiä, kun YTHS on laajennettu koskemaan myös ammattikorkeakouluopiskelijoita, he saavat jatkossa samat palvelut, ja osana kevään työllisyyspäätöksiä hallitus päätti yli neljän miljoonan euron lisäpanostuksesta näihin YTHS:n mielenterveyspalveluihin useiden lähivuosien aikana. Eli tässä on tehty monia tärkeitä päätöksiä, mikä ei tietenkään voi korvata sitä, kun päästään takaisin lähiopetukseen ja -opiskeluun, opiskelijat pääsevät takaisin kampuksille. Se yhteisön ja toisten opiskelijoiden tuki on aivan korvaamaton.

Mitä tulee tähän lisätalousarvioon, niin nämä ratkaisut tehdään tietysti yhteistyössä hallituksen kesken.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 30/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseneksi edustaja Petri Hurun ja varajäseneksi edustaja Ano Turtiaisen.

4. Psykoterapian puolesta – Kansalaisaloite psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi

Kansalaisaloite KAA 3/2021 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2022 vp. — Mennään keskusteluun. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Paula Risikko kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katson, että ministeri Lindén meinaa täällä paeta paikalta. Olettehan tietoinen, että täällä on kansalaisaloite, joka koskee teidän hallinnonalaanne, joten olkaa hyvä, saanko pyytää.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on kansalaisaloite Psykoterapian puolesta — Kansalaisaloite psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi.

Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa vaaditaan, että psykoterapiakoulutusohjelma uudistetaan Suomessa maksuttomaksi koulutukseksi. Aloitteessa esitetään, että aloitteen pohjalta käynnistetään valmistelu sellaisen lainsäädännön luomiseksi, joka mahdollistaa tasa-arvoisemman psykoterapiakoulutukseen pääsyn ensisijaisesti ammatillisen kyvykkyyden mukaan taloudellisesta asemasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta käsitteli tätä kansalaisaloitetta hyvin vakavalla mielellä, ja olimme totta kai tämän kannalla. Tässä nyt kerronkin sitten, mihin lopputulokseen päädyimme.

Ensiksi psykoterapiakoulutuksen asemasta koulutusjärjestelmässä:

Psykoterapiakoulutus on tutkinnon jälkeistä koulutusta, jota yliopistot toteuttavat nykyisin maksullisena täydennyskoulutuksena. Psykoterapeuttikoulutukseen pääsyn edellytyksenä olevista koulutuksista sekä koulutuksen sisällöistä ja laajuudesta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädännössä.

Psykoterapeuttikoulutuksen eri järjestämisvaihtoehtoja on pohdittu 2000-luvun alkupuolella opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa psykoterapiakoulutuksen työryhmässä. Työryhmä ehdotti tuolloin, että psykoterapeuttikoulutus ja psykoterapeuttikouluttajan koulutus järjestettäisiin ensisijaisesti psykoterapeutin erikoistumistutkintona ja jatkotutkintoon sisältyvänä ammatillisena erikoistumiskoulutuksena tai erikoislääkäritutkintoon liittyvänä koulutuksena ja että korkeakouluille osoitettaisiin riittävät voimavarat koulutuksen järjestämiseen.

Opetusministeriö on arvioinut vuonna 2007, että rahoitusedellytykset sekä korkeakoulujärjestelmän ja korkeakoulujen tutkintojen kehittämislinjaukset eivät tue psykoterapiakoulutuksen järjestämistä tutkintoon johtavana koulutuksena, vaan se tulee toteuttaa tutkintoa täydentävänä koulutuksena.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonallalla säädetään monista tutkinnon jälkeen suoritettavista ammattipätevyyksistä ja niiden pohjakoulutusvaatimuksista. Lisäpätevöitymistä koskevien koulutusten säädöspohja ja rahoituksellinen asema vaihtelevat. Sosiaali- ja terveysministeriö rahoittaa esimerkiksi yliopistojen toteuttamaa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta, jonka suorittaminen on opiskelijalle maksutonta.

Korkeakoulut toteuttavat psykoterapiakoulutuksen lisäksi maksullisena täydennyskoulutuksena myös muita tutkinnon jälkeen suoritettavia lisäpätevöitymiskoulutuksia. Kun valtio ei rahoita koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, niistä vastaa osallistuja tai hänen työnantajansa. Maksullisia kelpoisuuden antavia koulutuksia ovat esimerkiksi työterveyshoitajan koulutus, joka on 15 opintopistettä, ja hoitotason ensihoidon koulutus, 30 opintopistettä.

Käsitlemme tässä mietinnössä psykoterapeutin kelpoisuusvaatimuksia ja myöskin psykoterapian järjestämiseen liittyviä toimijoita.

Sitten mennään psykoterapian saatavuuteen ja koulutukseen liittyviin haasteisiin:

Suomalaisten tautitaakka on nopeasti muuttunut. Tänä päivänä mielenterveyden häiriöt muodostavat suurimman kansanterveysuhan. Yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveyden häiriöistä, ja joka kolmas sairauspäiväraha on mielenterveysperusteinen. Alle 30-vuotiaiden mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on yli kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Vuonna 2000 niitä oli 6 301, mutta vuonna 2019 yli kaksinkertainen määrä, yli 13 000 — 13 479 tarkkaan ottaen. Mielenterveyden ongelmista ai-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

heutuu paljon inhimillistä kärsimystä. Ne tulevat myös kalliiksi. OECD:n arvion mukaan mielenterveyden ongelmat maksavat Suomelle 11 miljardia euroa vuodessa.

Koronaepidemian on arvioitu lisänneen pahoinvointia. Eniten pahoinvoinnin arvioidaan kasvaneen niillä, joilla jo ennen koronaepidemiaa on ollut ongelmia. Koronaepidemian on todettu lisänneen pahoinvointia erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevilla, kuten vammaisilla ja monisairailla.

Kansalaisaloitteessa todetaan, että psykoterapian tarve ja tarjonta eivät kohtaa, sillä psykoterapeutteja ei ole asiakkaiden tarpeisiin ja terapian kysyntään nähden riittävästi. Aloitteen tekijöiden edustajat kertoivat valiokunnan julkisessa kuulemisessa vuonna 2019 toteutetusta kyselykartoituksesta, jonka mukaan 37 prosenttia vastanneista psykoterapia-asiakkaista koki psykoterapiapalveluiden saatavuuden heikoksi tai erittäin heikoksi ja ainoastaan 10 prosenttia hyväksi tai erinomaiseksi.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen palveluvalikoimaneuvoston linjauksista huolimatta hoidollista psykoterapiaa tai muita mielenterveysongelmiin kohdennettuja psykososiaalisia hoitomuotoja ei asiantuntijalausuntojen mukaan käytännössä ole mahdollista saada perusterveydenhuollosta. Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuspsykoterapian ja vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen psykoterapian hakusummamäärät ovat viime aikoina nousseet kuvastaen yleistä mielenterveyspalvelujen tarpeen kasvua. Erityisesti kuntoutuspsykoterapian käyttö on lisääntynyt Suomessa viime vuosina nopeasti, ja kuntoutusterapian saajien määrä on kolminkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä psykiatristen palvelujen palvelutarvetta tai palvelutuotannon toimivuutta ei tällä hetkellä kyetä luotettavasti seuraamaan kansallisella tasolla. Psykoterapian saatavuuden haasteet on kuitenkin yleisesti tunnustettu.

Koronapandemian myötä vaikuttavien mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus on heikentynyt entisestään, kun tarjonta ei kykene vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin. Kansalaisaloitteessa todetaan myös, että joka neljäs psykoterapeutti on eläkeiässä, joten psykoterapian saatavuus tulee heikentymään jatkossa edelleen.

Merkittävä osa psykoterapiakoulutuksen saaneista työskentelee ammatinharjoittajina, ja koulutuksen maksullisuuden on arvioitu olevan yksi syy psykoterapeuttien ohjautumiselle yksityiselle sektorille. Samanaikaisesti julkisella sektorilla on melko vähän varsinaisia psykoterapeuttitoimia. Tällä hetkellä psykoterapiaa tarjotaan lähinnä ostopalveluina yksityisiltä ammatinharjoittajilta, ja keskeisin reitti psykoterapian saamiseksi on Kansaneläkelaitoksen korvaama kuntoutuspsykoterapia.

Psykoterapiakoulutuksen maksut muodostuvat teoriakoulutuksen maksuista sekä koulutukseen kuuluvasta koulutukseen osallistujan omasta koulutuspsykoterapiasta ja työnohjauksesta. Teoriaopintojen kokonaishinta vaihtelee koulutusohjelmittain noin 9 000—25 000 euron välillä. Psykoterapeuttien koulutukseen kuuluu 80—250 tuntia omaa psykoterapiaa suuntauksesta riippuen sekä vähintään 120 tuntia työnohjausta. Psykoterapeuttikoulutukseen vaadittava oma henkilökohtainen psykoterapia ja työnohjaus muodostavat huomattavan kustannuserän koulutuksen kokonaiskustannuksista. Psykoterapiakoulutuksen kokonaiskustannukset opiskelijalle ovat tällä hetkellä 25 000—60 000 euroa valitusta suuntauksesta riippuen.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että koulutuksen korkea hinta uhkaa psykoterapeuttien laaja-alaisen pohjakoulutuksen säilymistä. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkimuksen suorittaneiden mahdollisuuksien hakeutua psykoterapeuttikoulutukseen on arvioitu heikentyneen koulutuksen korkean hinnan vuoksi. Psykoterapi-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

peuttikoulutuksen korkea hinta heijastuu väistämättä myös psykoterapeuttien taksoihin, jotka voivat muodostua itse maksaville asiakkaille liian korkeiksi. Asiantuntijalausunnon mukaan psykoterapeuttikoulutuksen korkea hinta vaikuttaa myös siihen, kenellä on mahdollisuuksia hakeutua koulutukseen. Kansalaisaloitteessa todetaan, että koulutuksen maksuttomuus ja sen myötä psykoterapeuttien moninaisemmat lähtökohdat mahdollistaisivat laaja-alaisemman yksilöllisen tuen asiakkaille.

Valiokunnan johtopäätökset tässä vielä: Kansalaisaloitteessa esitetään käynnistettäväksi sellaisen lainsäädännön valmistelu, joka mahdollistaa tasa-arvoisemman psykoterapeuttikoulutukseen pääsyn taloudellisesta asemasta riippumatta. Kansalaisaloitetta perustellaan sillä, että psykoterapeuttien koulutus on yksi harvoja terveysalan koulutuksia, jotka ovat opiskelijalle maksullisia. Lisäksi perusteluna on koulutukseen hakeutuvien asettaminen taloudellisesti yhdenvertaiseen asemaan, jolloin valinta koulutukseen perustuu ammatilliseen kyvykkyyteen. — Arvoisa puhemies, minulla menee vähän enemmän kuin kymmenen minuuttia, koska haluan tuoda esille nämä valiokunnan johtopäätökset. — Sivistysvaliokunta toteaa, että aloitteen perusteluja voidaan pitää kansallisen koulutuspolitiikan mukaisina.

Sivistysvaliokunta pitää kansalaisaloitteen tavoitteita maksuttomasta psykoterapiakoulutuksesta lähtökohtaisesti kannatettavina. Koulutus on tällä hetkellä kohtuuttoman kallis yksittäisen opiskelijan kustannettavaksi ottaen huomioon, että psykoterapiat ovat keskeinen osa kansallisia mielenterveyden häiriöiden hoitosuosituksia ja ne kuuluvat julkisen terveydenhuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin.

Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyihin näkemyksiin siitä, ettei koulutuksen maksuttomuus ole sinällään ratkaisu psykoterapeuttipulaan eikä se yksinään ratkaisisi psykoterapeuttisten interventioiden saatavuuden ongelmia julkisen terveydenhuollon piirissä. Psykoterapeuttikoulutukseen on enemmän hakijoita kuin koulutuspaikkoja, joten rajoittavana tekijänä vaikuttavat olevan sekä koulutuspaikkojen määrä että koulutuksen maksullisuus.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on toisaalta tuotu esille myös, että psykoterapeuttikoulutuksen maksuttomuus saattaisi lisätä ammattihenkilöiden nuorten terapeuttien osuutta. Tämä mahdollistaisi psykoterapeutin työuran pidentymisen, mikä käytännössä kasvattaisi työikäisten työterapeuttien määrää.

Mahdollisia malleja tulevaisuudessa voivat olla psykoterapiakoulutuksen maksuttomuus tai koulutuksen kustannusten kattaminen osittain valtion varoista.

Sivistysvaliokunta katsoo, ettei psykoterapeuttikoulutukseen liittyvien muutostarpeiden tarkastelua voi rajata yksinomaan koulutuksen maksullisuutta koskeviin kysymyksiin. Keskeisenä kysymyksenä tulee ratkaistavaksi psykoterapeuttikoulutuksen asema tässä koko koulutusjärjestelmässämme. Samalla on tärkeää pohtia mielenterveyskuntoutuksen kokonaisuutta ja nykyisen järjestelmän kehittämismahdollisuuksia. [Puhemies koputtaa] Valiokunnan saaman asiantuntijalausunnon mukaan palvelujen riittävyyden ja saatavuuden osalta kyse ei ole ensisijaisesti tästä määrästä vaan resurssien vähäisyydestä ja tehokkaasta kohdentamisesta ja palveluohjauksen ongelmista.

Jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossa esittelytekstiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

17.13 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Jag vill börja med att tacka alla initiativtagare till medborgarinitiativet för att ha lyft fram denna viktiga fråga, alltså om att göra psykoterapiutbildningen kostnadsfri.

Som vi vet ökar den psykiska ohälsan i vårt samhälle, och det är av största vikt att denna fråga diskuteras här på många olika plan och ur många olika synvinklar för alla åldrar. Också de ekonomiska konsekvenserna är, som det framkom här, väldigt stora.

Haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä todella tärkeän aiheen nostamisesta ja myös puheenjohtajaa tästä esittelystä. Tässä tuli todella hyvin esille, mitä me sivistysvaliokunnassa mietittiin tästä asiasta.

On ensisijaisen tärkeää, että mielenterveyspalvelut ovat saatavilla molemmilla kansalliskielillä eri elämäntilanteissa riippumatta henkilön sosioekonomisesta taustasta. Kuten tiedämme, koronapandemia, mutta myös meneillään oleva sota osaltaan, on lisännyt pahoinvointia yhteiskunnassamme. Mielenterveyshäiriöt lisääntyvät ja muodostavat nyt suuren kansanterveysuhan. Hyvä mielenterveys on yksilön hyvinvoinnin perusta, ja on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta mielenterveyspalvelujen saatavuus turvataan. Tämä on ensisijaisen tärkeää joka tilanteessa, mutta ehkä varsinkin nyt, kun hyvinvointialueet työستävät hyvinvointi- ja palvelustrategioitaan.

Ärade talman! Själv har jag i grunden förhållit mig mycket positiv till en avgiftsfri psykoterapiutbildning. Det är ingen tvekan om att det råder stor brist på psykoterapeuter men även andra experter inom området i det här landet, och på båda nationalspråken. Bristen är mycket stor bland svenskspråkiga experter. Det ska också finnas tillräckligt med utbildningsplatser på svenska inom den här sektorn.

Frågan om mental ohälsa är mycket bred. I utskottet har vi efter många olika experthöranden konstaterat att man i stärkandet av mentalvårdstjänster inte endast kan fokusera på en utbildnings avgiftsfrihet. I stället måste man gå in för en helhetsmässig granskning av hela servicekedjan: resurser, behov, med all vad det innebär. Att man sedan tidigare påbörjat en utredning om utbildningen på social- och hälsovårdsministeriet är en mycket bra sak. Således föreslår utskottet nu att utbildningsprogrammet för psykoterapi ses över så att utbildningen blir avgiftsfri i Finland på sikt och förstås också på båda nationalspråken. Det är synnerligen viktigt att förstå dess roll i den stora helheten, och den bör inte förminskas.

Arbetet för stärkt mentalvård fortsätter. Här har välfärdsområdena, precis som jag konstaterade lite tidigare, en otroligt viktig roll, och även samarbetet med kommunerna är otroligt viktigt här då det gäller elevvården.

Arvoisa puhemies! Suhtauduin itse aluksi erittäin positiivisesti aloitteeseen ja ajattelin, että kyse on ainoastaan ehkä rahasta tässä suhteessa, että saadaan tämä rahoitus järjestettyä koskien tätä psykoterapiakoulutusta, mutta asian edetessä tämä osoittautuikin monimutkaisemmaksi kokonaisuudeksi kuin itse aavistin. STM on käynnistänyt selvitystyön, jonka tavoitteena on tarkastella juuri tätä psykoterapian nykyistä koulutusrakennetta, eli aloitteen edellyttämä valmistelu on periaatteessa jo aloitettu, ja tämä on todella hyvä asia.

En usko, että kukaan tässä salissa on eri mieltä siitä, että kansalaisaloitteen tavoite on tärkeä. Yhdyn valiokunnan mietintöön, että mielenterveyspalveluja tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti eikä pelkästään keskittyen yhden koulutuksen maksuttomuuteen tietäen,

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

että se on todella, todella kallis. Mielenterveyspalveluja tulee vahvistaa tarveperusteisesti ja pitkäjänteisesti, mutta kuitenkin määrätietoisesti ja nopealla aikataululla. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Kivisaari.

17.18 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Iso kiitos Psykoterapian puolesta -kansalaisaloitteen tekijöille ja allekirjoittajille.

Psykoterapeutin pätevyyden hankkiminen on kyllä taloudellisesti merkittävä panostus. Siitäkin huolimatta koulutukseen on enemmän hakijoita kuin koulutuspaikkoja. Koulutuksen tekeminen maksuttomaksi ei varmasti yksin turvaisi riittävää psykoterapeuttien määrää. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole siis toistaiseksi osoittanut rahoitusta psykoterapeuttikoulutuksen järjestämiseen. Yliopistot toteuttavat koulutuksen maksullisena täydennyskoulutuksena, ja viulut maksaa pääsääntöisesti opiskelija. Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olisi siis arvioida, tarvitaanko muutoksia psykoterapeuttikoulutusta koskevaan säädöspohjaan ja tulisiko sen järjestämistä rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriön budjetista. Mikäli koulutusta päätettäisiin rahoittaa valtion talousarviosta, ministeriöiden tulisi yhdessä arvioida, miten koulutuksesta perittävistä maksuista tai maksuttomuudesta tulisi jatkossa säätää. Kysymys psykoterapiakoulutuksen maksuttomuudesta liittyy laajemminkin jatkuvan oppimisen uudistamiseen ja kysymykseen siitä, kenen vastuulla on jatkuvan oppimisen ja erilaisten täydennyskoulutusten rahoittaminen: yhteiskunnan, työnantajan vai ihmisen itsensä.

Sivistysvaliokunta esittää lausumaehdotuksena, että valtioneuvosto jatkaa psykoterapeuttikoulutuksen järjestämistä ja rahoitusta koskevien vaihtoehtojen selvittämistä ja ryhtyy selvitysten pohjalta pikaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta psykoterapeuttien ja muiden terveystyössä toimivien henkilöiden riittävä saatavuus ja palveluiden saatavuus molemmilla kansalliskielillä voidaan turvata.

Puhemies! Mielenterveyskuntoutus on usein pitkä prosessi. Toipuminen voi kestää vuosia, ja yksittäisiä hoitokertoja voi olla kymmeniä ellei satoja. Mielenterveyskuntoutuja tekee työtä itsensä kanssa 24 tuntia vuorokaudessa. Vaikka prosessi on usein pitkä, on se yhteiskunnan kannalta tärkeä ja hyvä. Jokainen askel kohti parempaa nostaa merkittävästi elämänlaatua. Paremmiin voiva ihminen tarvitsee vähemmän tukea ja palveluita. Kun ihminen pitkän mielenterveyskuntoutuksen jälkeen palaa työelämään, maksaa hän yhteiskunnalta saamansa tuen nopeasti takaisin esimerkiksi veroina.

Yleisesti ottaen mielenterveyspalvelut tarvitsevat paitsi enemmän psykoterapeutteja myös enemmän resursseja, niiden parempaa kohdentamista ja tehokkaampaa palveluohjausta. Paitsi että on taloudellisesti järkevää niin myös inhimillisesti oikein tukea mielenterveyskuntoutujia mahdollisimman tehokkaasti. Jokainen ihminen, joka joutuu jonottamaan kuukausia päästäkseen psykoterapiaan, on liikaa.

Puhemies! Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisessa olennaista on, että alan ammattilaisia on saatavilla riittävästi. Tällä hetkellä psykoterapeuteista on pulaa. Kun koulutus on tällä hetkellä pääosin opiskelijoiden itsensä maksamaa, se vähentää todennäköisesti koulutukseen hakeutuvien määrää. Tästä syystä aloite on tarpeellinen ja asiaa on tarpeen selvittää monipuolisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen.

17.22 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maailman onnellisin kansa voi huonosti. Mielenterveyden häiriöistä on tullut uusi kansansairautemme, joka aiheuttaa esimerkiksi syrjäytymistä, päihteiden käyttöä ja ennen aikaista eläköitymistä. Koronan eristynyt aika ja Ukrainan sota lisäävät huolta ja ahdistusta. Jopa neljännes nuorista kärsii mielenterveyden ongelmista. On masennusta, ahdistusta, syömisen häiriöitä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että psykoterapiakoulutus muutettaisiin maksuttomaksi. Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille tämän tärkeän keskustelun käynnistämisestä. Sivistysvaliokunnassa pidimme tätä tavoitetta lähtökohtaisesti kannatettavana ja edellytimme hallitukselta toimia psykoterapeuttien ja muiden mielenterveysalan ammattilaisten riittävyyden varmistamiseksi.

On tärkeää kysyä, mistä mielenterveyden ongelmat johtuvat. On totta, että psykoterapeutteja ei ole riittävästi. Liian moni ei saa tarvitsemaansa hoitoa. Täydennyskoulutuksena toteutettu psykoterapiakoulutus maksaa paljon. Toki pelkkä psykoterapiakoulutuksen muuttaminen maksuttomaksi ei ratkaise kaikkia ongelmiamme. Tarvitaan laaja-alainen repertuaari, työkalupakki, toimia, joilla tuemme mielen hyvinvointia. Jokaisen yksilön tilanne on erilainen. Pitää lähteä siitä, että hoitoa saadaan silloin, kun on sen tarpeessa. Tällä hetkellä hoitoon ei pääse riittävän nopeasti.

Hallitus on luvannut toteuttaa 7 vuorokauden hoitotakuun ensi vuoden alkuun mennessä. Tämä on tärkeä askel. Tarvitsemme lisää esimerkiksi lyhytterapioita ja verkkoterapioita, jotka on todettu toimiviksi ja matalan kynnyksen hoitomuodoiksi. Ongelmia päästään hoitamaan, ennen kuin ne pääsevät kasvamaan liian suuriksi. Valtaosalla ihmisistä on elämänsä aikana jonkinlaisia ongelmia mielenterveytensä kanssa. Kaikkiin näihin vaikeuksiin ei tarvitse terapiaa tai ainakaan pitkäkestoista terapiaa. Kun matalan kynnyksen keinovalikoima on riittävän laaja, pitemmät terapiat riittävät paremmin niitä kipeimmin tarvitseville.

Arvoisa puhemies! Kasvavia ongelmia ei toisaalta ratkaista vain sillä, että lisätään resursseja hoitoon. Meidän pitää löytää ja tunnistaa syitä, jotka aiheuttavat mielenterveydelle ongelmia. Ennalta ehkäisevä apu on avuista parhain. Monet nuoret kokevat, että aikuisia on työnnetty kauemmas heidän elämästään. Itseohjautuvuutta korostetaan, luokkakoot kasvavat, yksinäisyys on lisääntynyt. Oman identiteetin löytäminen on vaikeutunut. Somamaailma kasvattaa nuorten paineita ja luo myös harhaisia mielikuvia siitä, millaista elämän pitäisi olla. Yhteiskuntamme vaatii meiltä aina vain enemmän erilaisia taitoja. Kuoritus on suurta niin nuorille kuin aikuisille. Pitää olla tehokas, pitää menestyä.

Mielenterveyden professori Anna Keski-Rahkonen on todennut, että tietoyhteiskunnassa ensin hajoavat ihmisten mieli, muisti ja tarkkaavaisuus. Professorin mielestä on epätavallista selvittää läpi elämän ilman minkäänlaisia mielenterveyden haasteita. Ne ovat ilmiö, haaste, jota meidän tulee käsitellä laaja-alaisemmin. Olemmeko samaan aikaan unohtaneet arkiset hyvinvoinnin lähteet, yhdessäolon, pysähtymisen, toisista välittämisen? Osaammeko säätää omaa kuormitustamme suunnittelemalla ja ennakoimalla asioita oma hyvinvointi edellä? Tarvitsemme terveellistä ravintoa, liikuntaa, harrastuksia, riittävää unta ja lepoa, hyviä ihmissuhteita ja merkityksellistä tekemistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan lausunnon mukaan psykoterapeuttien koulutus on tällä hetkellä kohtuuttoman kallis yksittäisen opiskelijan kustannettavaksi. Mahdollisia malleja tulevaisuudessa voivat olla koulutuksen maksuttomuus tai osittainen maksuttomuus. On hienoa, että psykoterapiakoulutuksen kehittäminen on käynnistynyt ministeriössä. Meidän tulee kehittää sitä osana jatkuvaa oppimista.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Valiokunnan mukaan yksi vaihtoehto on tehdä kuten Ruotsissa. Siellä psykoterapiakoulutus jakautuu tasoihin 1 ja 2, joista ylempi taso vastaa käytännössä Suomen psykoterapiakoulutusta. Perustason pätevyys, taso 1, myönnetään automaattisesti esimerkiksi perustutkinnon suorittaneille psykologeille, mutta koulutus on mahdollista myös muille sotealojen ammattihenkilöille täydennyskoulutuksena. Mielestäni tämä Ruotsin malli ja sen toimivuus kannattaa käydä huolella läpi.

Arvoisa puhemies! Liian moni hyvinvointiyhteiskuntamme asukkaista voi huonosti. On hyvä, että haemme tähän yhdessä ratkaisuja. Pidetään kaikista huolta, erityisesti heistä, joiden mieli on järkkynyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä oli erinomainen kansalaisaloite, ja sen keskeinen ehdotus oli sellaisen lainsäädännön luominen, joka mahdollistaa tasa-arvoisemman psykoterapiakoulutukseen pääsyn ensisijaisesti ammatillisen kyvykkyiden mukaan taloudellisesta asemasta riippumatta. Lämmin kiitos aloitteentekijälle ja myös sivistysvaliokunnalle erinomaisesta ja laaja-alaisesta mietinnöstä.

Psykoterapiakoulutus on siis tutkinnon jälkeistä koulutusta, jota yliopistot toteuttavat nykyisin maksullisena täydennyskoulutuksena. Nykyinen koulutusmaksu — pääkaupunkiseudulla se voi olla jopa 30 000—60 000 euroa — toimii monille esteenä koulutukseen hakeutumisessa. Myös koulutusohjelman valintaan saattavat vaikuttaa ensisijaisesti kustannukset eivätkä suinkaan motivaatio ja kiinnostus. Varallisuuden ei tulisi olla määrittävä tekijä koulutukseen hakeutumisessa vaan nimenomaan osaamisen ja motivaation. Lisäksi korkeat maksut näkyvät väistämättä myöskin psykoterapeuttien taksoissa, mikä taas vaikeuttaa mahdollisuuksia hakeutua psykoterapiaan.

Koulutuksen maksuttomuus vastaa erityisesti oikeudenmukaisuusongelmaan ja varmistaa, että taloudellinen tilanne ei määrää hakeutumista koulutukseen, mutta se ei ole yksin vastaus psykoterapeuttien pulaan. Siksi kokonaisvaltaisempi selvitys olisikin tarpeen. Siinä yhteydessä on myös tärkeää ratkaista psykoterapiakoulutuksen asema osana koulutusjärjestelmäämme. Tai toisaalta Suomi tarvitsee kokonaisvaltaisen suunnitelman koko mielenterveysalan koulutuksen kehittämiseksi ja ammattilaisten saatavuuden turvaamiseksi. Psykoterapiakoulutuksen tilanne olisi hyvä selvittää tämän laajemman selvityksen yhteydessä.

Puhemies! Psykoterapian kysyntä on tällä hetkellä paljon tarjontaa korkeampaa johtuen koulutettujen ammattilaisten puutteesta. Erityisesti Kela-korvauksien piiriin kuuluvia terapeutteja ei tunnu löytyvän tarpeeksi. Tänä päivänä mielenterveyden häiriöt muodostavat suurimman kansanterveysuhan. Yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveyden häiriöistä, ja joka kolmas sairauspäiväraha on mielenterveysperusteinen. Alle 30-vuotiaiden mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on yli kaksinkertaistunut 2000-luvulla. OECD:n mukaan mielenterveyden ongelmat maksavat Suomelle 11 miljardia euroa vuodessa.

Erityisesti koronan aiheuttaman hoitovelan ja mielenterveyden ongelmien yleistymisen ja pahenemisen takia tulee hoitojonoja pystyä purkamaan, ja jokaisen tulee saada tarvitsemaansa apua. Mitä pidempään ihminen joutuu odottamaan apua, sitä vaikeammaksi tilanne muuttuu ja samalla sitä kalliimmaksi se myös yhteiskunnalle tulee. Terveystalouden palveluvalikoiman evon linjauksista huolimatta hoidollista psykoterapiaa tai muita

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

mielenterveysongelmiin kohdennettuja psykososiaalisia hoitomuotoja ei tällä hetkellä ole käytännössä mahdollista saada perusterveydenhuollosta.

Puhemies! Lopuksi haluan kuitenkin muistuttaa, että myös ennalta ehkäisevään toimintaan tulee panostaa ja mielenterveysosaamista parantaa erityisesti siellä perusterveydenhuollossa, kuten itse asiassa jo nyt osana tulevaisuuden sote-keskus -työtä on tehty. Tärkeää on, että ongelmat eivät pääsisi pahenemaan. Myös ongelmien juurisyihin, kuten erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin, tulee puuttua jatkossakin päättäväisesti. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä ennaltaehkäisy ovat aina inhimillisesti ja myös taloudellisesti kaikkein järkevintä toimintaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, näin. — Ja edustaja Virta.

17.33 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kenenkään ei tulisi joutua kamppailemaan yksin mielenterveyden haasteiden kanssa. Psykoterapia on tärkeä hoito- ja kuntoutusmuoto silloin, kun mieli on järkkynyt. Sen arvoa ei yksilölle eikä yhteiskunnalle pystytä rahassa suoraan mittaamaan. Olen itse saanut todistaa tätä sekä asiakkaan että myös ammattilaisen roolista käsin. Tiedän myös, että psykoterapia ei muuta vain asiakkaan elämää vaan sillä on välillisesti valtavasti vaikutuksia ihmisen lähipiiriin, esimerkiksi lapsiin.

Käsitlemme tänään täällä eduskunnassa sivistysvaliokunnan mietinnön myötä tätä kansalaisaloitetta psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi. Tämä aloite on tärkeä, ja haluan vielä kerran kiittää kaikkia sen valmistelijoita ja allekirjoittaneita, joiden ansiosta tämä asia on täällä meillä eduskunnassa nyt ollut käsittelyssä. Kuten sivistysvaliokunta mietinnössään toteaa, on tärkeää, että valtioneuvosto jatkaa psykoterapiakoulutuksen järjestämistä ja rahoitusta koskevien vaihtoehtojen selvittämistä ja ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, jotta psykoterapeuttien ja muiden mielenterveystyössä toimivien henkilöiden saatavuus sekä palveluiden saatavuus voitaisiin turvata. Me siis tarvitsemme lisäselvityksiä, jotta voimme tehdä ne muutokset parhaalla mahdollisella tavalla, mutta me myös tarvitsemme niitä nopeita konkreettisia toimia näiden selvitysten pohjalta. Se on välttämätöntä, jotta jokainen tässä maassa voisi saada apua niihin hetkiin, joissa mieli on järkkynyt tai särkynyt lähes kokonaan, sillä nykytila on täysin kestävä. On täysin turhaa kannustaa ihmisiä hakemaan apua mielenterveyden häiriöihin, jos apua ei todellisuudessa ole saatavilla. Ja miten sitä voisikaan olla, jos mielenterveyshäiriöiden hoitoon ei ole resursoitu riittävästi, jos ammattilaisia ei ole kentällä riittävästi? On myös tunnistettava, että nykyinen maailmantilanne ei varmasti tule ainakaan vähentämään psykoterapian ja psykoterapeuttien tarvetta, vaan tulemme taatusti tarvitsemaan entistä enemmän päteviä ammattilaisia tarjoamaan eri tason mielenterveyshoitoja.

Arvoisa puhemies! Psykoterapiakoulutuksen muuttaminen maksuttomaksi ei yksin riitä psykoterapeuttipulan ratkaisemiseen, mutta se on kyllä tärkeä askel oikeaan suuntaan. Se myös varmistaisi, että alalle todella löytävät ne parhaat osaajat eikä opintoihin hakeutuminen tai niiden suorittaminen jää varallisuudesta, tulotasosta, kiinni. Olen itse suorittanut psykoterapiakoulutuksen ja tehnyt koko opintojen ajan kahta työtä, jotta kykenin psykoterapiakoulutuksen rahoittamaan. Usein opinnot suoritetaan jo ylipäättään työn ohella, työn lisäksi, usein omalla vapaa-ajalla, ja koen aika kohtuuttomaksi ajatuksen siitä, että uuvuttamme nämä tärkeät osaajat jo opiskeluaikana, koska he usein tekevät useampaa työtä koulutuksen rahoittamiseksi. Toisaalta tuntuu myös täysin epäoikeudenmukaiselta, että usein pienipalkkaisilta sote-aloilta olevat psykoterapeuttiopiskelijat joutuisivat velkaantumaan

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

opintomaksujen vuoksi vain siksi, että he kouluttautuvat alalle, jolla yhteiskunnassamme on tekijöistä huutava pula — tämä kuitenkin on tällä hetkellä todellisuus.

Kokonaisuutta tarkastellessa on keskeistä, että psykoterapiakoulutuksen asema ylipääntään ratkaistaan osana koulutusjärjestelmäämme. Psykoterapiat ovat keskeinen osa kansallisia mielenterveyden häiriöiden hoitosuosituksia, ja ne kuuluvat julkisen terveydenhuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Tästä huolimatta psykoterapiakoulutusta toteutetaan vain täydennyskoulutuksena yhteistyössä yliopistojen kanssa, liiketaloudellisin perustein. Psykoterapiakoulutus on siis ainoita terveydenhuollon koulutuksia, joiden maksamisesta vastaa yksin opiskelija. Eikä maksullisuus ole ainut ongelma, sillä psykoterapiakoulutukseen on kyllä enemmän hakijoita kuin koulutuspaikkoja. Aloituspaikkojakin olisi siis kyettävä huomattavasti lisäämään. Kestämätöntä on myös, ettei millään taholla ole velvollisuutta toteuttaa psykoterapiakoulutusta, jolloin psykoterapeutteja valmistuu vuosittain aika ennakoimaton määrä. Tämä on huomattava riski myös siitä näkökulmasta, että mikäli koulutuksen järjestäminen äkillisesti päättyisi, uusien psykoterapeuttien valmistuminen voisi loppua kokonaan.

Haluan myös huomauttaa, että meillä on Suomessa jo monia ammattilaisia, jotka lisää- tai täydennyskouluttamalla saisimme vastaamaan tähän psykoterapeuttipulaan. Esimerkkinä mainittakoon ulkomaisissa yliopistoissa opinnot suorittaneet, joiden pätevyyttä ei Suomessa tunnusteta Kela-terapian vaatimalla tavalla. Hukkaamme näin valtavan potentiaalin jättämällä heidän ammattitaitonsa huomiotta.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi korostaa, että on hieno ja tärkeä asia, että sosiaali- ja terveysministeriö on nyt käynnistämässä selvitystyön, jonka tavoitteena on siis tosiaan tarkastella psykoterapian nykyisen koulutusrakenteen, koulutuksen ohjauksen sekä rahoituksen keskeisiä kehittämistarpeita suhteessa palveluiden sisältöön ja saatavuuteen. On kuitenkin selvää, että koulutuskysymysten rinnalla on tärkeää hakea ratkaisuja laajemminkin mielenterveyskuntoutuksen kokonaisuuden haasteisiin ja järjestelmän kehittämismahdollisuuksiin, joita varmasti on huomattavan paljon olemassa. Asiantuntijoiden mukaan palveluiden riittämättömyyden ja saatavuuden osalta kyse ei itse asiassa ole ensisijaisesti vain koulutettujen psykoterapeuttien määrästä vaan laajemminkin mielenterveyspalveluiden resurssien vähäisyydestä, tehostamasta kohdentamisesta sekä osittain myös palveluohjauksen ongelmista. Näihin ongelmiin on puututtava viipymättä, kuten olemme eduskunnassa tällä kaudella monta kertaa asian ympärillä todenneet.

Kuten valiokunta mietinnössään toteaa, iskee mielenterveyskriisi pahiten jo kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Meillä ei ole varaa menettää heistä yhtäkään, meillä ei ole varaa antaa yhdenkään nuoren pudota tai yhdenkään traumatisoituneen ihmisen jäädä kokemustensa vangiksi vain siksi, ettemme kyenneet mahdollistamaan oireidenmukaista hoitoa. Me tarvitsemme hyvinvoivia vanhempia, me tarvitsemme työkykyisiä työikäisiä. Me tiedämme, että moni saisi avun ja hyötyisi psykoterapiasta niin, että ongelmien paheneminen saataisiin katkaistua ja voimavaroja koko yhteiskunnankin hyväksi vahvistettua. Me myös tiedämme, että meistä kuka tahansa saattaa tarvita apua mielenterveyteen. Tuota apua täytyy olla silloin saatavilla, ammattilaisia täytyy olla saatavilla.

Meillä siis on kyllä keinoja varmistaa riittävä ammattilaisten määrä. Meillä on keinoja varmistaa ammattilaisten yhdenvertainen pääsy koulutukseen, ja meillä on keinoja turvata psykoterapiakoulutuksen tulevaisuus pitäen huolta siitä, että jokainen psykoterapiaa tarvitseva sitä myös saa. Ratkaisuja siis on, nyt tarvitaan keinoja. Hienoa, että hallitus niitä so-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

siaali- ja terveysministeriön käynnistämän selvitystyön kautta nyt myös edistää. Odotan tältä korkeaa kunnianhimon tasoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinonen.

17.39 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä kansalaisaloite, joka tähtää psykoterapiakoulutuksen muuttamiseen maksuttomaksi, on hyvä ja tervetullut. Itse tuin tätä aloitetta silloin lähetekeskustelussa, kun tämä eduskuntaan tuli, ja kiitin jo silloin aloitteen tekijöitä tämän huolen esille nostamisesta. Entisenä opettajana muistan, miten näitä ongelmia näkyi entistä enempi, ja tilanne on oman opettajaurani jälkeen monessa paikassa mennyt vain entistä vaikeammaksi.

Tuossa edellä kuuntelin edustaja Mäkisalo-Ropposen erittäin hyvän puheenvuoron tästä kokonaisuudesta. Hän totesi sen oleellisimman, että kysyntä on korkeaa tällä hetkellä. Se on kasvanut merkittävästi niin koronan myötä kuin esimerkiksi nyt sitten Putinin sodankin paineessa ja kaiken muun nuoria kuormittavan paineen edessä, ja tarjonta on sitten taas liian vähäistä.

Mielenterveyden ongelmat ovat varsin yleisiä. Voi sanoa tai ainakin pohtia, että yleistyneet — mene ja tiedä, onko näin — mutta ainakin niistä uskalletaan nyt puhua. Itse uskon, että tästä on aika monessa paikassa kyse. Ennen ehkä vaiettiin, oltiin hiljaa, kärsittiin yksin, ja tänä päivänä onneksi uskalletaan sitä apua pyytää ja hakea. Ja sen takia, kun nuori sitä menee pyytämään ja antaa merkin jollekin, se voi olla isä, äiti, joku läheinen tai kouluterveydenhoitaja tai muu, niin yhteiskunnan pitää pystyä siihen huutoon vastaamaan.

Haluan kiittää sivistysvaliokuntaa puheenjohtaja Risikon johdolla tehdystä hyvästä työstä ja siitä yksimielisestä mietinnöstä, johon he ovat päätyneet. Toivon, että tämä työ etenee nyt ripeästi, selvitetään nämä vaihtoehdot, miten voidaan taata psykoterapiaa entistä kattavammin kaikille sitä tarvitseville.

Arvoisa puhemies! Tämä maksuttomuuskysymys on hyvin oleellinen, että tulotaso ei jatkossa vaikuttaisi, kenestä voi tulla psykoterapeutti. Tässä edellä edustaja Sofia Virta kuvasi omaa kouluttautumistaan psykoterapeutiksi, ja hän totesi, jos oikein ylös laitoin, että hän joutui tekemään kahta työtä pystyäkseen käymään näitä opintoja. Eihän tässä ole mitään järkeä, monet eivät siihen olisi pystyneet, ja sen takia toivon, että myös tämä koulutus saataisiin meidänkaltaisessa sivistysvaltiossa osaksi tätä koulutuksen kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun: Toivon edelleen, että myös terapiatakuuasias etenisi. Se on hyvin oleellinen osa tätä mielen järkkymisen hoidon kokonaisuutta.

Kuullaan, otetaan vakavasti meidän nuorten hätähuuto silloin, kun se kuuluu, ja silloin, kun se kuuluu vaikkapa vain kuiskaten.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hopsu.

17.43 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomessa psykoterapian tarve ylittää tarjonnan moninkertaisesti, kuten moni täällä on jo todennut. Esimerkiksi koronapandemian vaikutukset nuorten jaksamiseen ja mielenterveyteen ovat mittavia jo aiemmin heikenneen nuorten hyvinvoinnin päälle. Poikkeusaika, rajoitustoimet ja etäopiskelu ovat lisänneet pahoinvoivien opiskelijoiden määrää ennennäkemättömällä tavalla, tästä muun muassa KOTT 2021 -tutkimustulokset ovat esimerkkinä. Yksilöpsykoterapian saatavuudessa on

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

alueellista epätasa-arvoa ja myös valtakunnallisesti suuria puutteita, pääsyynä psykoterapeuttien henkilöstön puute.

Tällä hetkellä psykoterapeuttikoulutus on kohtuuttoman kallis yksittäisen opiskelijan kustannettavaksi. Ammattiin ei tulisi valikoitua ensisijaisesti varallisuuden perusteella vaan tehtävän edellyttämien kykyjen perusteella. Psykoterapeutteja tarvitaan myös vähemmistöistä erilaisilla elämäntaustoilla ja kielitaidoilla. Suomi on tasa-arvoisen koulutuksen maa, joten kaikille pitäisi turvata mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen. Aloite ja ratkaisujen etsiminen on siis erittäin tervetullutta.

Esitimme mielenterveysongelmien hoitovelan purkamisen yhtenä keinona, että psykoterapiakoulutuksesta tehdään ensin erikoistumiskoulutusta ja sen jälkeen kokonaan maksutonta. Erikoistumiskoulutuksen roolina on vastata ennakoivasti tuleviin työelämän osaa-mistarpeisiin. Myös monet tahot mielenterveyspuolelta ovat ehdottaneet tätä samaa. Laskelmien mukaan kustannukset olisivat noin 6 miljoonaa euroa vuodessa, 15 000 euroa per psykoterapeutti, kun valtion koulutuskorvaukset laajennettaisiin koskemaan psykoterapeuttikoulutusta.

Valiokunnan mietinnössä on huomionarvoista se, että se suosittaa selvityksiin ja lain valmisteluun ryhtymistä niiden selvitysten perusteella. Maksuttomuus pelkästään ei kuitenkaan korjaa Suomen psykoterapiavajetta, vaan myös opiskelumääriä, aloituspaikkamääriä tulee lisätä. Myös mahdollisuutta järjestää pätevyitysmiskoulutusta ulkomaisen psykoterapiakoulutuksen suorittaneille tulisi selvittää. Lisäksi meidän kannattaa ehdottomasti panostaa ennalta ehkäiseviin palveluihin. Esimerkiksi nuorisotyön lisääminen tai vaikka koulujen ja nuorisotyön yhteistyön lisääminen olisivat hyviä tapoja ehkäistä syrjäytymistä ja tarjota tukea jo varhaisessa vaiheessa. Psykologiliitto on pitkään vaatinut kaikkien psykologian alan erikoistumiskoulutusten muuttamista opiskelijoille maksuttomiksi, vastaavasti kuin lääkärien erikoistuminen on ja nyt on hiljattain päätetty myös sosiaalityön erikoistumiskoulutusten osalta. Tämä muutos maksullisuuteen tapahtui vuonna 2016, eli tässä on tämmöistä siksakkia ollut, mutta nyt kun nähdään palvelun tarve, niin ehdottomasti olisi tarpeen palata tähän maksuttomuuteen mahdollisimman pian. Myös näiden erikoistumiskoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen olisi tärkeää, jotta esimerkiksi jo päätettyihin koulupsykologimitoituksiin päästäisiin.

Lämmin kiitos vielä aloitteen tekijöille ja valiokunnalle tärkeän aiheen eteenpäinviemisestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Strand.

17.47 Joakim Strand r: Tack, ärade talman! Ja kiitos kansalaisaloitteen tekijöille.

Ett varmt tack till alla som har jobbat med det här medborgarinitiativet. Psykoterapiutbildningen borde absolut vara kostnadsfri.

Hyvät mielenterveyspalvelut ovat investointi tulevaisuuteen ja tärkeä osa koko yhteiskunnan kilpailukyvyn vahvistamista.

Det att vi har starka mentalvårdstjänster på hög nivå är oerhört viktigt för hela vårt samhälle och också för vår konkurrenskraft ur ett bredare perspektiv. Jag stöder varmt att psyko-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

terapiutbildningen så snabbt som möjligt blir avgiftsfri samtidigt som man granskar helheten för denna typ av tjänster.

Toivottavasti tässä päästään mahdollisimman nopeasti eteenpäin samalla, kun kokonaisuutta tarkastellaan. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Edustaja Kilpi on poissa. — Edustaja Filatov. [Mikrofoni on kiinni] — Onko mikrofoni päällä?

17.48 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Mielenterveys on noussut tällä eduskuntakaudella poliittiselle agendalle oikein rytinällä, ja hyvä niin, mutta se syy siellä taustalla, miksi näin on käynyt, ei ole niin hyvä. Elikkä niin kuin tässäkin keskustelussa on tullut esiin, meillä mielenterveydelliset syyt ovat suurin työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syy. Se on iso syy sairauspoissaolojen kasvussa, ja se on iso syy nuorten pahoinvoinnille. Ja itse asiassa, jos me mietimme tulevaisuutta tästä eteenpäin, niin meillä tavallaan ne mielenterveyttä rasittavat elementit kasvavat, elikkä meillä on ollut korona, joka on rasittanut kaikkien mielenterveyttä, meidän stressitasomme ovat korkeammalla tasolla, mutta erityisesti se on rasittanut nuoria. Meillä on ilmastokriisi, joka ei ole poistunut minnekään, vaan jossa me tarvitsemme vielä ratkaisuja, ja sen lisäksi meillä on Ukrainan sota, joka järkyttää meidän kaikkien mieliä ja tuo huolta suhteessa tulevaisuuteen.

Me tiedämme, että mielenterveyteen tai sen hoitamiseen meillä menee OECD:n arvioiden mukaan se 11 miljardia euroa. Näitä asioita kuulee tässä salissa nykyään hyvin ja ikään kuin tiedostetusti lausuttavan, ja se on hyvä asia, mutta toivoisin, että me pääsisimme myös yhtä tiedostettuun keskusteluun siinä, miten me edistämme mielen hyvinvointia, mitkä ovat niitä välineitä, joilla me luomme sitä hyvinvointia ja ehkäisemme niitä ongelmia, mitä meillä mielenterveyden puolella on.

Jos mennään varsinaisesti tähän aloitteeseen, niin iso kiitos kuuluu aloitteen tekijöille, koska on todellakin niin, että ei voi olla, että sivistysvaltiossa yksi tällainen hyvin tärkeää osaamisala on koulutuksessa niin kallista kuin psykoterapeuttikoulutus on. Riippuen siitä, mikä se erikoistumisala on, puhutaan 20 000 eurosta tai 60 000 eurosta, ja ymmärrämme, että nuo summat ovat niin suuria, että se on rajoittava tekijä, jotta ihmiset voivat tähän koulutukseen osallistua.

Erityiskiitos kuuluu myös valiokunnalle siitä, että se ei ole pidättäytynyt pelkästään tässä maksuttomuudessa, vaan se on arvioinut tätä asiaa vähän laajemmin ja nähnyt, että tavallaan kyse on tästä koko rakenteesta, miten se meidän koulutuksessamme toimii. Siksi on tärkeää, että on lähdetty linjauksissa siitä, että koko tämä kenttä pitää perata ja siitä pitää löytää äkkiä näitä ratkaisuja.

Hallitukselle kuuluu kiitos siitä, että meillä on laaja mielenterveysstrategia, joka on lähtenyt siitä, että kyse ei ole vain terveydenhuollosta tai kyse ei ole vain yhden sektorin — vaikkapa sen sosiaali- ja terveysministeriön — toimialasta, vaan tämä on asia, jota pitää ratkaista paljon laajemmalla kentällä. On kyse siitä, mitä tapahtuu meidän työelämässä, on kyse siitä, mitä tapahtuu meidän kouluissa, on kyse siitä, mitä tapahtuu vapaa-ajalla ja hyvin monista asioista, ja tästä näkökulmasta tätä asiaa pitää lähestyä lähestyäkin.

Mutta vielä kerran haluaisin sanoa, että meidän pitäisi näiden jälkien korjaamisesta päästä vielä painokkaammin siihen ennaltaehkäisevään työhön ja mielen hyvinvoinnin edistämiseen.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Juuso.

17.51 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Ihan ensin haluan kiittää aloitteen alullepanijoita ja kaikkia allekirjoittaneita. Tämä on varmasti tämän vaalikauden yksi tärkeimmistä kansalaisaloitteista, sillä se on nostanut keskusteluun psykoterapian tarpeen ja mielenterveyden suuret ongelmat, joiden seassa me nyt painimme täällä Suomessa. Jo ennen koronaa tarve oli valtava, mutta nyt tämän koronan ja nuorten yksinäisyyden vuoksi ongelmat ovat kulminoituneet ja tarve on ihan valtava.

Tässä keskustelussa kaikki halusimme tätä kansalaisaloitetta puoltaa, mutta huomasimme laajan keskustelun jälkeen, että tämä ei olekaan niin yksinkertainen, vaan tässä tarvitsee katsoa asioita monelta eri kannalta. Siitä sanon ihan tämmöisen käytännön asian, minä itse huomasin, kun kävin katsomassa, miten tämmöiselle terapeutille sitten pääsee. Jos nyt saa lääkäriltä lähetteen siihen kuntoutuspsykoterapiaan ja hakee sitä Kelalta, niin asiakkaan tarvitsee siis itse löytää se terapeutti. Tässä on tämmöinen pullonkaula ja kohtaanto-ongelma.

Menin Kelan sivuille hakemaan nyt sitten palveluntuottajia. Tässä ovat hakutekijöinä kuntoutuspsykoterapia ja nuorten psykoterapia, kielitaito suomi ja paikkakunta Vantaa. Hakutulos 2 036 palveluntarjoajaa. Tässä on nimi, puhelinnumero, sähköposti. Nimeä klikkaamalla pääset sitten katsomaan, mitä kieltä psykoterapeutti puhuu ja minkä tyyppistä terapiaa hän tarjoaa. Terapian suuntaus on tässä musiikkiterapia, psykoanalyttinen, psykodynaaminen, on ratkaisukeskeistä, on pariterapiaa, on perheterapiaa, on monta erilaista terapiamuotoa. Ja ajattelen sitä nuorta, jos hän on siinä kunnossa, että hän edes itse pystyy hakemaan tätä terapeuttia täältä, niin mistä hän aloittaa tämän listan läpikälahlaamisen, koska hän ei tiedä eroa, mikä on ratkaisukeskeinen, mikä on psykoanalyttinen, mitä tekee psykodynaaminen, tarvitseeko hän perheterapiaa vai mitä hän tarvitsee. Siis tämä ei niin kuin toimi, eikä tästä myöskään näy sitä, kenellä on niitä vapaita aikoja, koska olisi ensimmäinen vapaa-aika.

Tämä kohtaanto-ongelma on todella iso: vaikka siellä saattaisi joukossa olla terapeutteja, joille mahdollisesti olisi aikoja, niin onko se oikeantyylistä terapiaa, sitä ei niin kuin tiedä kukaan. Nyt toivon, kun tätä lainsäädäntöä tehdään, että myöskin tähän kiinnitetään huomiota, että tämä kohtaanto-ongelma pitää ratkaista. Pitää osata ohjata henkilö oikeantyyppiseen terapiaan. Kaikki eivät todellakaan tarvitse pitkää psykoanalyttista terapiaa, eivätkä edes tiedä, mitä se on. Minä tiedän psykiatrisena sairaanhoitajana, mitä se on. Suurin osa ongelmista selviäisi todennäköisesti ratkaisukeskeisellä psykoterapialla — paljon lyhyempi ja toimivampi keino.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Risikko.

17.54 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Jatkan tämän mietinnön esittelyä.

Totean vielä valiokunnan johtopäätöksistä lyhyesti, että sivistysvaliokunta pitää siis kansalaisaloitteen tavoitteita maksuttomasta psykoterapiakoulutuksesta lähtökohtaisesti kannatettavina. Koulutus on tällä hetkellä kohtuuttoman kallis yksittäisen opiskelijan kustannettavaksi ottaen huomioon, että psykoterapiat ovat keskeinen osa kansallisia mielen terveyden häiriöiden hoitosuosituksia ja ne kuuluvat julkisen terveydenhuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Sivistysvaliokunta katsoo, ettei psykoterapiakoulutukseen liittyvien muutostarpeiden tarkastelua voi rajata yksinomaan koulutuksen maksullisuutta koskeviin kysymyksiin. Keskeisenä kysymyksenä tulee ratkaistavaksi psykoterapiakoulutuksen asema koko koulutusjärjestelmässämme. Samalla on tärkeää pohtia mielenterveyskuntoutuksen kokonaisuutta ja nykyisen järjestelmän kehittämismahdollisuuksia. Valiokunnan saaman asiantuntijalausannon mukaan palveluiden riittämättömyyden ja saatavuuden osalta kyse ei ensisijaisesti ole koulutettujen psykoterapeuttien määrästä vaan mielenterveyspalvelujen resursien vähäisyydestä ja tehottomasta kohdentamisesta sekä psykoterapian osalta myös palveluohjauksen ongelmista. Lisäksi perustason palveluissa ei ole selkeää vastuutahoa mielenterveyspalveluista eikä riittäviä resursseja niihin, jolloin myös lievemmin oireilevat ohjataan helposti erikoissairaanhoidon, joka kuormittuu kohtuuttomasti. Edellä mainitut seikat aiheuttavat myös sen, että ihmiset ovat hyvin epätasa-arvoisessa asemassa mielenterveyspalvelujen saatavuuden suhteen asuinpaikkansa perusteella.

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että mielenterveyshäiriöissä olisi tärkeää suunnata voimavaroja riittävän varhaiseen tukeen, ongelmien ennaltaehkäisyyn ja myös lyhytkestoisempien terapia- ja muiden palvelujen tarjonnan parantamiseen. Mielenterveyspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi on tärkeää edistää myös monipuolisten, yksilöllisten tarpeet huomioon ottavien psykososiaalisten ja psykologisten interventioiden osuutta osana mielenterveyden hoitoketjua ja vahvistaa näihin liittyvää koulutusta.

Psykoterapeuttikoulutuksen järjestämistä koskevien vaihtoehtojen punninnassa on tärkeää huolehtia siitä, että koulutuksen laadukkuus säilyy myös jatkossa. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että psykoterapiakoulutuksen kehittämistarpeita arvioitaessa otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet sekä koulutuksen järjestämisen että palveluiden saatavuuden osalta. Koulutusta koskevissa muutoksissa tulee varmistaa ruotsinkielisen koulutustarjonnan riittävä turvaaminen ja myös saamen kielten huomioiminen näissä palveluissa ja tietenkin koulutuksessa.

Sivistysvaliokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistämässä selvitystyön, jonka tavoitteena on tarkastella psykoterapian nykyisen koulutusrakenteen, koulutuksen ohjauksen sekä rahoituksen keskeisiä kehittämistarpeita suhteessa palveluiden sisältöön ja saatavuuteen. Tähän liittyen on tarkoitus selvittää mahdollisuudet velvoittaa yliopistot koulutuksen järjestämiseen erikoistumiskoulutuksena, mahdollisuudet rahoittaa koulutuksen järjestämistä muulla nykyisestä poikkeavalla tavalla ja pienentää koulutuksen kustannuksia opiskelijalle sekä arvioida muutosten keskeiset vaikutukset koulutuksen ja palvelujen saatavuuteen ja laatuun sekä niiden pääpiirteiset rahoitus-, lainsäädäntö- ja ohjaustarpeet.

Valiokunta toteaa myös, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat asettaneet yhdessä vuoden 21 keväällä hankkeen sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämiseksi, niin sanotun SOTEKO-hankkeen. Hankkeen tehtävänä on sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen kehittäminen. Tavoitteena on arvioida, millaisia alalle tulemisen edellytyksenä olevia osaamiskokonaisuuksia työelämässä tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa ja mikä on perustutkintojen suhde erikoisosaamista vaativiin tehtäviin ja niiden edellyttämään koulutukseen. Hanketyöryhmän tulee tehdä tarvittavat esitykset koulutukseen liittyvän lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kehittämiseksi. Tämän hankkeen tehtävänä on tehdä esitykset valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen rakenteesta sosiaali- ja terveysalalla. Tähän tehtävään sisältyy myös

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

psykoterapeuttien ja muiden mielenterveystyöhön tarvittavien ammattilaisten koulutusmallien tarkastelu. Työryhmän toimikausi päättyy vuoden 23 helmikuussa.

Sivistysvaliokunta pitää myönteisenä, että psykoterapiakoulutukseen liittyvien muutostarpeiden tarkastelu on aloitettu jo ministeriössä, joten kansalaisaloitteessa edellytetyn lainsäädäntötyön voidaan katsoa jo käynnistyneen. Vasta selvitysten ja eri vaihtoehtojen vaikutusarviointien pohjalta on mahdollista tehdä päätökset tarvittavista lainsäädäntömuutoksista.

Niinpä sivistysvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kansalaisaloitteeseen 3/21 sisältyvän ehdotuksen siltä osin kuin se koskee lainsäädäntötyön käynnistämistä ja että eduskunta hyväksyisi vielä yhden lausuman. Valiokunnan lausumaehdotus kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto jatkaa psykoterapeuttikoulutuksen järjestämistä ja rahoitusta koskevien vaihtoehtojen selvittämistä ja ryhtyy selvitysten pohjalta pikaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta psykoterapeuttien ja muiden mielenterveystyössä toimivien henkilöiden riittävä saatavuus sekä palveluiden saatavuus molemmilla kansalliskielillä voidaan turvata.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Alanko-Kahiluoto.

18.00 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite on erittäin tärkeä, ja on ollut hienoa kuulla, miten monet kansanedustajat ovat pitäneet sen tavoitetta kannatettavana. Olen ollut eduskunnassa vuodesta 2007, ja näiden 15 vuoden aikana olen tehnyt lukuisia kirjallisia kysymyksiä ja aloitteita siitä, että yliopistojen psykoterapeuttikoulutus muutettaisiin maksuttomaksi. On ollut hyvin vaikea ymmärtää sitä, miten haluttomia ministeriöt ovat olleet edistämään tätä tavoitetta. Nimittäin on aivan selvää, monet tutkimukset sen osoittavat, että Kelan kuntoutuspsykoterapia on erittäin vaikuttavaa. Suurin osa ihmisistä, jotka ovat kuntoutuspsykoterapiassa, jatkavat työssäkäyntiä tai opiskelua psykoterapian aikana. Suurin osa heistä hyötyy myöskin tästä terapiasta, ja sen voidaan osoittaa vähentävän työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien määrää ja niin edelleen ja niin edelleen.

Toisekseen meillä on ilmeinen pula psykoterapiakoulutuksen saaneista terapeuteista. Sen osoittaa ihan se, kun katsotaan, kuinka paljon vuosittain meillä jää työkyvyttömyyseläkkeelle nuoria ihmisiä masennuksen ja erilaisten mielenterveyden häiriöiden vuoksi. On hyvin surullista, että nimenomaan nuorten kohdalla tämä käyrä on ollut nouseva, kun muun väestön kohdalla se on ollut laskeva. Ei tarvitse kummoista laskupäätä olla, kun ymmärtää, että valtiovallan kannattaisi nimenomaan panostaa kaikin tavoin terapiakoulutukseen ja mielenterveyden palveluihin ylipäänsä.

Yhtä lailla on selvää, niin kuin täällä on tuotu esille, että tarvitsemme monenlaisia mielenterveyden palveluita. Osa väestöstä tarvitsee ehdottomasti pidempikestoista psykoterapiaa, mutta on paljon ihmisiä, jotka selviävät lyhytkestoisella terapialla tai jollakin muulla mielenterveydellisellä interventiolla jossakin kohtaa elämää. Eli tarvitaan monenlaista palettia, koska me ihmiset myös olemme yksilöitä.

Jos ajatellaan suomalaista koulutusjärjestelmää, niin kyllä se, että nimenomaan tämä psykoterapeuttikoulutus on hirvittävän kallis niille, jotka ovat jo hankkineet pohjakoulutuksen, yliopistollisen pohjakoulutuksen, joka oikeuttaa hakemaan psykoterapeuttikoulutuksen, että se on niin kallis, on aivan käsittämätön epäkohta meidän koulutusjärjestelmäs-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

sämme. Toivoisin, että näiden viisaiden puheenvuorojen jälkeen, joita tänään olemme kuulleet, tämä epäkohta vihdoinkin viimein korjattaisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Ja edustaja Juuso.

18.03 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hieman tuosta edellisestä liittyen tähän psykoterapian tarpeeseen.

Me huomasimme useita kehityskohtia tosiaan tässä keskustelussa, ja tekisi itse asiassa mieli olla mukana siellä STM:ssä nyten miettimässä, millä tavalla tätä uudistettaisiin, koska vaihtoehtoja on paljon ja ratkaisuja, hyviä ja huonoja, varmasti on useita. Se, mitä itse kaipaam, on se, että kun meillä ei julkisella puolella ole näitä psykoterapeutteja, vaan he ovat kaikki yksityisiä, niin ihanne olisi se, että meillä olisi terveyskeskuksessa psykoterapeutti, jolle voisi lääkäri antaa suoraan lähetteen. Se olisi nopeaa toimintaa. Nythän sitä joutuu odottamaan kuukausikaupalla ja vuosikaupallakin joskus, riippuen vähän siitä, missä päin Suomea asuu.

Tässä on todella paljon tekemistä, ja tämä aloite oli siinä mielessä erittäin hyvä, että tämä käynnisti tämän keskustelun aiheesta. Ymmärrän, että aloitteen allekirjoittajat ja alulepanijat varmasti odottivat, että tässä tapahtuisi jotakin nopealla aikataululla, mutta politiikassa hyvin harvoin mitään tapahtuu kovin nopeasti. Asian käsittely kestää, sen valmistelu ministeriössä kestää. Sen jälkeen, kun ministeri on tullut johonkin päätökseen tai ehdotukseen, se lähtee lausuntokierrokselle, jonka jälkeen se palaa mahdollisesti tietyin korjauksin ministeriöön, josta sitten valtioneuvosto mahdollisesti esittää sitä eduskunnalle ja se lähtee sitä kautta käsittelyyn. Nämä ovat pitkiä prosesseja, ja valitettavasti tämä lainsäädäntötie etenee tällä tavalla.

Nykyäänhan psykoterapeutin lisäksi nuoret suosivat tämmöistä verkkopohjaista keskustelua ja meillä on vapaaehtoistoimijoita verkossa, mutta nämäkin palvelut ovat kasaantuneet ja siellä on hirveät jonot. Ei sinne pääse. Keskustelin tämän Sekasin-chatin toiminnanjohtajan kanssa tässä yksi päivä, ja hän sanoi, että noin viidesosa nuorista, jotka jonottavat heille, oikeasti pääsee keskustelemaan siellä sitten tämän terapeutin kanssa. Että onhan se aika hirveää, että neljä viidesosaa heistä, jotka haluaisivat keskustella siellä verkossa jonkun aikuisen kanssa, ei pääse sinne. Että kyllä tämä ongelma on iso ja meillä on tässä valtava työsarka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko.

18.05 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä käyttää puheenvuoron mielenterveyspalvelujen puolesta. Täällä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja ja on myös tuotu esille psykoterapeuttikoulutuksen problematiikkaa. Mutta minä haluan nyt puhua erityisesti mielenterveyspalveluista.

Meillä on todella, voi sanoa, hyvin vakava tilanne mielenterveyspalvelujen saatavuuden näkökulmasta, kun samanaikaisesti meidän mielenterveyspalvelujen tarve kasvaa valtavasti ja jonot niihin kasvavat. Mielenterveyden ongelmat eivät jonoissa parane, eivät kerta kaikkiaan. Ne pahentuvat. Ja jos katsoo jo meidän tämänhetkisiä tilanteita, meillä mielenterveysongelmat ovat jo meidän kansansairaus. Ne ovat olleet kaikkein suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava ryhmä jo jonkin aikaa. Jossain vaiheessa se oli tuki- ja liikuntaelinten

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

sairaudet, mutta nyt se on mielenterveysongelmat. Se on mennyt jo monta vuotta sitten tuiki- ja liikuntaelinten sairauksien edelle työkyvyttömyyseläkkeiden syyryhmänä.

Nyt näyttää siltä, että meidän nuorilla on paljon ongelmia. On arvioitu, että nuorista noin 20 prosentilla on mielenterveysongelmia. Tämä tilannehan on pahentunut koronan aikana. Siitä tulee tuolla valiokunnassakin meille paljon tietoa, että nuorten yksinäisyys, yhteisöllisyyden puute ja yksinäinen opiskelu ovat lisänneet mielenterveysongelmia. Me ollaan saatu kuulla palvelujen puutteista myös heidän näkökulmastaan.

Tuossa meidän mietinnössämme kävimme läpi tätä problematiikkaa myös talouden näkökulmasta. Mielenterveysongelmat eivät aiheuta kärsimystä ainoastaan yksilölle itselleen vaan myöskin hänen lähipiirilleen. Sen lisäksi tämä on kallista. Nimittäin mielenterveysongelmien arvioidaan maksavan Suomessa OECD:n tutkimuksen mukaan noin 11 miljardia vuodessa. Se on, kuulkaa, iso raha.

Tässä pitäisi nimenomaan satsata ennaltaehkäisyyn mutta samanaikaisesti korjata vaurioita. Ja siitä syystä on todella tärkeää, aivan niin kuin täällä on tuotu esille tämän illan puheenvuoroissa, että nämä mielenterveyspalvelut ovat nousseet poliittiselle agendalle tämän hallituskauden aikana. Eihän tämä uutta asiaa ole, mutta ne ovat nyt nousseet poliittiselle agendalle. Mutta sitä todellakaan en ymmärrä, miksi niille ei tehdä mitään. Tämä on yksi tapa, mitä nyt tässä kansalaisaloitteessa käsitellään, että me saataisiin psykoterapeuttikoulutusta lisättyä. Mutta se ei ratkaise tätä yksin. Senkin me totesimme tuolla valiokunnassa, ja se on täälläkin kerrottu, että tässä tarvitaan monia tekoja. Ennen kaikkea me tarvitsemme niitä palveluja matalalla kynnyksellä. Onneksi ihmiset uskaltavat hakea nykyään palveluja, mutta me tarvitaan sitä, että niitä palveluja sitten olisi.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi kansalaisaloitteeseen KAA 3/2021 vp sisältyvän ehdotuksen mietinnön mukaisena. Asian käsittely päättyi.

5. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2021 kuntavaaleissa

Kertomus K 4/2022 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Mennään keskusteluun. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.09 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaalirahoituslakia valmisteltaessa on haettu tasapainoa riittävän säätelyn sekä säätelyn aiheuttamien kustannusten erilaisten haittojen välillä. Perusajatuksena on luottaa äänestäjien ky-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

kyyn arvioida ehdokkaita oikein, kunhan äänestäjät saavat riittävästi tietoa ehdokkaiden si-donnaisuuksista. Vaalirahoituksen ei ole myöskään haluttu vievän liikaa huomiota vaalien asiakysymyksiltä, vaikeuttavan ehdokkaiden saamista mukaan vaaleihin tai vaikeuttavan tarpeettomasti varainhankintaa.

Lailla on pyritty ilmoitusjärjestelmään, joka on riittävän kattava ja selkeä sekä noudatet-tavissa ilman kohtuutonta vaivaa ehdokkaalle. Lain mukaan ehdokas, jonka vaalirahoitus kuntavaaleissa jää alle 800 euron, ei ole velvollinen antamaan vaalirahoituksestaan eritel-tyjä kampanjakuluja ja kampanjarahoitusta koskevia tietoja. Hänen tulee kuitenkin antaa kirjallinen vakuutus siitä, että hänen vaalirahoituksensa ei ole ylittänyt 800 euron rajaa.

Viime vaaleissa kirjallisen vakuutuksen antoi 13 380 ilmoitusvelvollista, ja lisäksi vaa-lirahoitusilmoitusten perusteella kulut jäivät alle 800 euron 1 522 ehdokkaalla. Ennakkoil-moituksen toimitti 7 739 ehdokasta eli 22 prosenttia kaikista ehdokkaista. Määräaikaan mennessä ilmoituksen jätti tarkastusvirastolle 15 034 ilmoitusvelvollista. Näin toimi 86 prosenttia ilmoitusvelvollisista, joita oli yhteensä reilu 17 000.

Vaalirahoitusilmoitusten perusteella kuntavaaleihin käytettiin 7,9 miljoonaa euroa, kun vastaavasti vuoden 2017 vaaleissa summa oli 6,7 miljoonaa euroa. Vaalikampanjat rahoit-tettiin ilmoitusten perusteella pääosin ehdokkaiden ja heidän tukiryhmiensä omilla varoil-la. Ilmoitusten mukaan ulkopuolisen tuen osuus oli 2,8 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2017 vaaleissa oli 2,2 miljoonaa euroa.

Tarkastusvaliokunta on aiempien vuosien mietinnöissään nostanut useita kertoja esiin vaalirahoitusta ja sen valvontaa koskevia kehittämistarpeita. Parlamentaarinen työryhmä on hallitusohjelman mukaisesti selvittänyt muun muassa puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita. Työryhmän on tullut ottaa huomioon myös eduskunnan tarkastusvalio-kunnan mietinnössä 1/2018 olevat ehdotukset, jotka koskevat ehdokasmaksujen asemaa vaali- ja puoluerahoituksessa ja kampanjakattoa. Tarkastusvaliokunta on aiemmin lausu-nut kahteen otteeseen vaalikampanjan kulujen kasvusta, vuonna 2016 ja 2018. Valiokunta on todennut, että valiokunnan mielestä huoleen vaalikampanjoiden kulujen kasvusta ja sii-tä aiheutuvista kielteisistä vaikutuksista esimerkiksi ehdokkaaksi ryhtymiselle on syytä suhtautua vakavasti. Valiokunta pitää selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kam-panjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä. Edelleen va-liokunta on todennut, että valiokunta pitää edelleen selvittämisen arvoisena ehdotusta toi-mivasta kampanjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä — siis kahdessa peräkkäisessä tällaisessa mietinnössä, 2016 ja 2018, on näin lausuttu. Va-liokunta ehdottaa, että hallitus tekee selvityksen asiasta.

Parlamentaarinen työryhmä toteaa nyt loppuraportissaan, ettei kampanjakattoa koske-van lainsäädännön jatkovalmistelulle ole edellytyksiä, koska usea puolue on työn aikana vastustanut sitä. Valiokunta toteaa aiempiin kannanottoihinsa viitaten, että kampanjakulut ovat edelleen kasvaneet verrattuna aiempiin kuntavaaleihin, ja pitää tärkeänä löytää toimi-via keinoja kampanjakulujen kasvun hillitsemiseksi, jottei varainhankinta muodostuisi es-teeksi ehdokkaaksi ryhtymiselle. Parlamentaarinen työryhmä esittää muun muassa, että vaalikampanjalle 1 500 euroa ja sitä suurempia lainoja antaneiden nimet tulisi julkistaa. Lainsäädännön päivittäminen työryhmän esittämällä tavalla poistaa räikeimmän mahdolli-suuden kiertää lakia sekä tuo lainat poliittisen toiminnan rahoitusmuotona paremmin sa-malle linjalle muiden vaalirahoitusta koskevien euromääräisten rajoitusten kanssa. Tarkas-tusviraston mukaan muutos lisää ennen kaikkea vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä eikä sillä ole vaikutuksia valvonnan resursseihin.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Työryhmä pitää tarpeellisena selvittää myös tarkastusviraston oikeutta saada vertailutietoja kampanjaan tukea antaneilta sekä palveluita ja tuotteita toimittaneilta. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan vertailutietojen saantioikeuden puuttuminen on heikentänyt valvonnan uskottavuutta.

Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan parlamentaarisen vaalityöryhmän linjauksen mukaisesti hallituksen esitystä vaali- ja puolerahoituslakiin tehtävistä muutoksista, ja se on tarkoitettu antaa eduskunnalle tulevalla syysistuntokaudella. Tarkastusvaliokunta pitää lähtökohtaisesti työryhmän ehdotuksia hyvinä ja tarpeellisina sekä katsoo niiden lisäävän vaalirahoituksen avoimuutta ja valvonnan uskottavuutta. Valiokunta tulee kertomaan tarkemmat käsityksensä puolue- ja vaalirahoitukseen ehdotettavista muutoksista, kun hallituksen esitys on valmistunut, annettu eduskunnalle ja valiokunta antaa siitä lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

18.15 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tarkastusvaliokunnan mietinnössä on käsitelty siis Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2021 kuntavaaleissa. Kaikki vuoden 2021 kuntavaalien ilmoitusvelvolliset ovat jättäneet lain tarkoittaman vaalirahailmoituksen. Vaalirahailmoituksen oikeellisuudesta vastaa vaalirahoituslain perusteella aina ilmoitusvelvollinen. Valtiontalouden tarkastusvirasto on velvoittanut yhteensä 26 ilmoitusvelvollista tekemään vaalirahailmoituksensa sakon uhalla. Tarkastusvirastolle tehtiin vuoden 21 kuntavaalien vaalirahoitusilmoituksiin yksi nimetön kantelu. Ilmoitusten käsittelyn, selvitysten ja tehtyjen täydennysten jälkeen Valtiontalouden tarkastusviraston tietoon ei ole tullut seikkoja, joiden perusteella tarkastusvirastolla olisi syytä epäillä vastaanottamiensa ilmoitusten oikeellisuutta.

Kuten puheenjohtaja tuossa edellä puheenvuorossaan toi esille, vuoden 21 kuntavaaleissa rahoitus oli ilmoitusten mukaan yhteensä 7,9 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2017 kuntavaaleissa oli 6,7 miljoonaa euroa. Vaalirahailmoitusten mukaan ilmoitusvelvolliset saivat ulkopuolista tukea vaalikampanjoihinsa vuoden 21 kuntavaaleissa 2,8 miljoonaa euroa, kun vuoden 2017 kuntavaaleissa se oli 2,2 miljoonaa euroa. Vaalikampanjat rahoitettiin ilmoitusten perusteella pääosin edelleen ehdokkaiden ja heidän tukiryhmiensä omilla varoilla.

Varsinaisen kertomuksen käsittelyn lisäksi tarkastusvaliokunta keskittyy mietinnössään käymään läpi puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita ja sen selvittäneen parlamentaarisen työryhmän raporttia. Työryhmän työ päättyi viime vuoden lopussa ja raportti valmistui helmikuun lopussa. Parlamentaarinen työryhmä on hallitusohjelman mukaisesti selvittänyt muun muassa puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita. Työryhmä esittää useita muutoksia puolue- ja vaalirahoituksen valvontaa koskevaan lainsäädäntöön.

Tarkastusvaliokunta on aiemminkin lausunut kahteen otteeseen vaalikampanjan kulujen kasvusta vuosina 2016 ja 2018. Muun muassa 2016 valiokunta kirjoitti mietintöönsä: ”Valiokunnan mielestä huoleen vaalikampanjoiden kulujen kasvusta ja siitä aiheutuvista kielteisistä vaikutuksista muun muassa ehdokkaaksi ryhtymiselle on syytä suhtautua vakavasti. Valiokunta pitää selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä.” Edelleen valiokunta totesi vuonna 2018: ”Valiokunta pitää edelleen selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä. Valiokunta ehdottaa, että hallitus tekee selvityksen asiasta.”

Kuten edellä mainitsin, niin parlamentaarinen työryhmä selvitti puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita, ja työryhmä toteaa loppuraportissaan, ettei kampanjakattoa koskevan lainsäädännön jatkovalmistelulle ole edellytyksiä, koska usea puolue on työn aikana vastustanut sitä. Valiokunta toteaa aiempiin kannanottoihinsa viitaten, että kampanjakulut ovat edelleen kasvaneet verrattuna aiempiin kuntavaaleihin, ja pitää tärkeänä löytää toimivia keinoja kampanjakulujen kasvun hillitsemiseksi, jottei varainhankinta muodostuisi esteeksi ehdokkaaksi ryhtymiselle.

Puhemies! Työryhmä esittää kuitenkin useita muutoksia lainsäädäntöön. Ensinnäkin vaalikampanjalle 1 500 euroa ja kuntavaaleissa 800 euroa ja sitä suurempia lainoja antaneiden nimet tulisi julkaista. Tarkastusviraston mukaan tämä on yksi merkittävimmistä työryhmän linjauksista. Nykyisen lainsäädännön mukaan vaalikampanjoille lainaa antanutta tahoa ei tarvitse julkistaa, vaikka laina olisi huomattavakin, eikä tähän kohdistu määrällisiä rajoituksia. Se on käytännössä mahdollistanut vaalirahoituslain kiertämisen ja merkittävien tukijoiden piilottamisen julkisuudelta. Lainsäädännön päivittäminen työryhmän esittämällä tavalla poistaa räikeimmän mahdollisuuden kiertää lakia.

Toiseksi työryhmä pitää tarpeellisena selvittää tarkastusviraston oikeutta saada vertailutietoja kampanjaan tukea antaneelta sekä palveluita ja tuotteita toimittaneelta. Jatkovalmistelussa on huomioitava, että tarkastusviraston oikeuden tulee kohdistua vertailutietoihin, yksittäistapauksissa olla tarkkarajainen ja pyyntöä tulee olla mahdollista tehostaa asettamalla uhkasakko. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan vertailutietojen saantioikeuden puuttuminen on heikentänyt valvonnan uskottavuutta. Tällä hetkellä tilanne on sellainen, että tarkastusvirastolla ei ole oikeuksia saada lisätietoja kampanjaan tukea antaneilta tai kampanjalle palveluita tai tuotteita toimittaneilta tahoilta. Näin tarkastusvirasto on valvonnassaan ehdokkaan ilmoittamien tietojen varassa. Tarkastusvirastolla ei myöskään ole oikeutta pyytää lisätietoja tilanteesta, jossa on syytä epäillä vaali- tai puoluerahoitustietojen oikeellisuutta. Tämä on viraston mukaan merkittävä este valvonnan tehokkaalle toteuttamiselle, ja yksittäisillä mediatyhtiöillä voi olla tietoa ehdokkaan vaalikampanjan suuruudesta paremmin kuin valvovalla viranomaisella.

Tarkastusvirasto nostaa raportissaan esiin myös, että virheellisestä ilmoituksesta ei vaalirahoituslaissa ole asetettu sanktiota. Viraston valvontatehtävä painottuu ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvontaan. Lain muiden säännösten valvonta ei kuulu tarkastusviraston tehtäviin. Esimerkiksi lain 4 §:ssä tarkoitetut ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset eivät kuulu tarkastusviraston valvontakokonaisuuteen, vaan niin sanotun poliittisen vastuun piiriin. Virasto toteaa: ”Tarkastusviraston vastaanottamien vaalirahoitusilmoitusten perusteella voidaan todeta, että tukea on vuoden 2021 kuntavaaleissa vastaanotettu yhdeltä ja samalta tukijalta yli lain salliman eurorajan, joka on 3 000 euroa kuntavaaleissa”, mutta ”Valtiontalouden tarkastusviraston valvontatehtävän piiriin eivät kuulu vaalirahoituslain 4 §:n säännökset, joissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksen rajoituksista.”

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan parlamentaarisen vaalityöryhmän linjausten mukaisesti hallituksen esitystä vaali- ja puoluerahoituslakiin tehtävistä muutoksista, mutta tämänkin jälkeen vaalirahoitukseen jää edelleen kehitettävää, ja siksi työtä on jatkettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiuru.

18.22 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenjohtajallemme ja varapuheenjohtajalle hyvistä puheenvuoroista. Joitakin ajatuksia:

Ensinnäkin — en lähde kertaamaan näitä kaikkia — olen täsmälleen samaa mieltä siitä, että tämän lainsäädännön uudistamistarve vaalilainoihin liittyvän aukon kohdalta on paikallaan. Tällaista vaalirahoituslain kiertämismahdollisuutta ei ole tarpeen ylläpitää, ja sitä on käytetty hyväksi jossain määrin. Samoin olen samaa mieltä siitä, että näiden vertailutietojen saaminen on aiheellista, koska muuten tiedot voivat jäädä piiloon.

Mietinnössä puhuttiin myös tästä kampanjakattoasiasta. Mietinnössä todetaan, että työryhmä toteaa loppuraportissaan, ettei kampanjakattoa koskevan lainsäädännön jatkovalmistelulle ole edellytyksiä, koska usea puolue on vastustanut kampanjakaton käyttöönottoa. Myös itse kuulun siihen ryhmään, joka suhtautuu kriittisesti kampanjakattoon, ja nostan tässä siitä joitakin näkökulmia.

Ensinnäkin totean, että demokratiassa kaikilla pitäisi taustasta ja resursseista riippumatta olla mahdollisuus osallistua vaaleihin. Toisaalta sitten on huomioitava, että esimerkiksi meillä istuvilla kansanedustajilla on suurempi mahdollisuus päästä esimerkiksi tiedotusvälineissä näkyville vaalikauden aikana sekä myös ennen vaaleja. Kampanjakaton asettaminen olisi istuvien kansanedustajien kannalta hyvä muutos. Käytännössä haastajilla ei olisi mahdollisuutta käyttää maksettua mainontaa kilpailuetua tasaamassa. Kampanjakatto betonoisi istuvien kansanedustajien asemaa.

Sitten näihin euromääräisiin rajoihin: Ne lisäisivät entisestään houkutusta hankkia näkyvyyttä muilla käytettävissä olevilla tavoilla. Näen selvänä vaarana sen, että populistiset ulostulot ja alatyylinen kampanjointi lisääntyisivät, koska sillä tavalla on mahdollista saada veloituksetonta näkyvyyttä.

Sitten mennään median isoon rooliin: Iso maakunnallinen sanomalehti voi ratkaisevalla tavalla vaikuttaa siihen, kuka tulee valituksi ja kuka ei tule valituksi. Tämä julkisuus ei maksa ehdokkaille mitään. Sama koskee tietysti esimerkiksi ajankohtaisia viihdeohjelmia televisiossa tai muissa medioissa. Osa istuvista kansanedustajista on vakiovieraita television ajankohtaisohjelmissä. Haastajat pääsevät mukaan harvemmin. Jos taloudellisia edellytyksiä on, niin haastajilla on ainakin teoriassa mahdollisuus tasoittaa tätä epäsuhtaa isolle budjetilla, mikäli pystyvät keräämään ison budjetin. Kampanjakatto lisäisi tiedotusvälineiden suhteellista valtaa vaaleissa. Kampanjoiden budjetti on vain yksi kilpailutekijä. Jos sitä rajoitetaan, niin paine myös muiden kilpailutekijöiden rajaamiseen kasvaa. Tasapuolisuuden nimissä tulisi myös medianäkyvyyttä säädellä. Tiedotusvälineiden vapauteen ja muuhun sananvapauteen ei pidä kuitenkaan lähteä koskemaan. Ne ovat aivan perustavaa laatua olevia arvoja länsimaisessa demokratiassa.

Kampanjakatto toisi ongelmia myös mittaamiseen. Miten arvotettaisiin erilaisten viite-ryhmien, organisaatioiden, lobbareiden ja vastaavien tarjoama veloitukseton näkyvyys somekanavissa tai muissa viestimissä, lehdissä, verkkosivuilla ja niin edelleen? Tällaista tukea tarjoavat ehdokkaille esimerkiksi ammattiyhdistykset, elinkeinoelämän organisaatiot ja yritykset eri puolueiden jäsenille näkökulmasta riippuen.

Ja vielä lopuksi: Vaalipiirit ovat hyvin erilaisia kooltaan, kulttuuriltaan ja historialtaan, ja samoin vaaleissa aiheutuvat kulut ovat erilaisia eri vaalipiireissä. Esimerkiksi liikkumiseen Lapissa on käytettävä huomattavasti enemmän sekä aikaa että rahaa kuin esimerkiksi täällä Helsingissä tai muissa vaalipiireissä.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Sitten nykyisen lainsäädännön piirteistä: Laki vaalirahoituksesta edellyttää, että ilmoituksissa tulisi olla aina maksajan nimi näkyvissä. Nyt jos katsotaan edellisten vaalien ilmoituksia, niin kuinka monessa niistä maksaja näkyi? Monesta se puuttui, ja aika useassa maksajaksi oli ilmoitettu ”Kaikkea hyvää kaikille ry”. Tällaisen tiedon informaatioarvo on käytännössä ainakin minulle lähellä nollaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 4/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2021

Kertomus K 5/2022 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 4/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Kuten äsken, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.29 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puoluelakiin sisältyy puolueita ja puolueyhdistyksiä koskevia velvoittavia säännöksiä rahoituksen avoimuudesta. Tavoitteena on lisätä avoimuutta ja luottamusta poliittiseen toimintaan, parantaa äänestysaktiivisuutta ja ehkäistä korruptiota sekä epäasiallisiin sidonnaisuuksiin perustuvaa vaikuttamista puolueiden toimintaan. Tarkastusvirasto antaa vuosittain kertomuksen eduskunnalle toimistaan puoluerahoituksen valvonnassa.

Tarkastusviraston valvottavia ovat puolueet, avustuspäätöksessä mainitut yhteisöt ja puolueiden lähiyhteisöt. Valvottavia on noin 150. Muut puolueyhdistykset, joita on noin 6 000, eivät ole tarkastusviraston valvottavia. Virasto valvoo myös puoluelain tarkoittamaa valtionavustusta. Yhdeksällä eduskunnassa edustettuna olleella puolueella on ollut oikeus valtionavustukseen vuonna 2021. Virasto valvoo puoluelain tarkoittamaa tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä puoluetukea. Ilmoitusvelvollisuus koskee vähintään 1 500 euron arvoisia tukia ja tietoa niiden antajista. Lähtökohtaisesti kaikki rahana, tavarana, palveluna tai muulla tavalla saadut suoritukset luetaan tueksi. Vain laissa nimenomaisesti mainitut suoritukset eivät ole tukea.

Kertomus perustuu vuotta 2020 koskeviin tilinpäätöstietoihin sekä vaalikampanjoiden kuluja ja rahoitusta koskeviin tietoihin. Ilmoitusrekisteriin on vuosina 2011—2021 ilmoitettu tukisuorituksia 37,5 miljoonaa euroa. Vuotta 2020 koskevia tukisuorituksia ilmoitettiin 3,6 miljoonaa euroa. Huomattava osa vuonna 2021 tehdyistä ilmoitusten täydennyksistä, yhteensä 0,7 miljoonaa euroa, koskien aiempia vuosia, oli seurausta viraston tarkastuk-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

sista. Tarkastusvirasto tarkasti 52 valtionavustusta saavaa eduskuntapuolueiden piirijärjestöä.

Tarkastusviraston mukaan puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot. Tarkastuksissa tuli esille myös useita tapauksia, joissa tuen saaja ei ollut tehnyt ajantasaisia ilmoituksia kaikesta saamastaan tuesta, ja yksi tapaus puoluelain rajoitusten vastaisista tukisuorituksista.

Vuonna 2020 puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen suuruus oli 35,5 miljoonaa euroa, ja siinä on lisäystä edelliseen vuoteen 6,1 miljoonaa euroa. Virasto kiinnittää aiempien vuosien tavoin huomiota valtionavustusten avustusehtojen tulkinnanvaraisuuteen ja sopimusmenettelyjen puutteellisuuteen.

Tarkastusvaliokunta on nostanut esiin aiemmissä mietinnöissään puoluerahoitusta ja sen valvontaa koskevia useita kehittämistarpeita. Parlamentaarinen työryhmä on hallitusohjelman mukaisesti selvittänyt muun muassa puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita. Työryhmän on tullut ottaa huomioon myös eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnössä 1/2018 olevat ehdotukset, jotka koskevat ehdokasmaksujen asemaa vaali- ja puoluerahoituksessa ja kampanjakattoa. Työryhmä esittää esimerkiksi, että puoluelain luetteloa asioista, joita ei pidetä tukena, täsmennettäisiin eduskunnan tarkastusvaliokunnan esittämällä tavalla niin, ettei ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksuja pidettäisi puolueelle annettuna tukena. Tarkastusvaliokunta pitää tärkeänä, että viranomaisvalvontaa koskevat säädökset ovat selkeitä sekä mahdollisimman yksiselitteisiä, ja katsoo, että ehdotetut muutokset toisivat parannuksen nykytilanteeseen.

Työryhmä pitää tarpeellisena selvittää tarkastusviraston oikeutta saada vertailutietoja kampanjaan tukea antaneilta sekä palveluita ja tuotteita toimittaneilta. Tarkastusviraston mukaan vertailutietojen saantioikeudet lisääisivät valvonnan uskottavuutta ja antaisivat valvovalle viranomaiselle mahdollisuudet riittävien lisätietojen hankkimiseen sellaisissa tapauksissa, joissa on syytä epäillä vaali- tai puoluerahoitusten oikeellisuutta.

Tarkastusvirasto on todennut toistuvasti valvontaraporteissaan, että yksi merkittävimmistä rajoituksista puoluerahoituksen valvonnalle on, että valvonta ei koske puolueiden paikallisyhdistyksiä. Tarkastusvirasto suhtautuu sinänsä positiivisesti valvonnan ulottamiseen paikallisyhdistyksiin. Valvontatehtävän laajentaminen vaatisi kuitenkin 465 000 euron lisämäärärahan tarkastusvirastolle.

Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan parlamentaarisen vaalityöryhmän linjauksen mukaisesti hallituksen esitystä vaali- ja puoluerahoituslakiin tehtävistä muutoksista, ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle tulevalle syysistuntokaudella.

Tarkastusvaliokunta pitää lähtökohtaisesti työryhmän ehdotuksia hyvinä ja tarpeellisina sekä katsoo niiden lisäävän puoluerahoituksen avoimuutta ja valvonnan uskottavuutta. Valiokunta tulee kertomaan tarkemmat käsityksensä puolue- ja vaalirahoitukseen ehdotettavista muutoksista, kun hallituksen esitys on valmistunut ja annettu eduskunnalle ja valiokunta antaa siitä lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

18.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo puoluelain tarkoittamaa tukea ja valtionavustuksen käyttöä sekä ilmoitettavien asiakirjojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista sekä antaa puoluelain mukaisesti kertomuksen toiminnastaan puoluerahoituksen valvonnassa, ja tarkastusvaliokunta antaa tästä raportista mietinnön.

Tarkastusten perusteella voidaan todeta, että puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot. Raportin läpikäymisen lisäksi tarkastusvaliokunta keskittyy tässäkin mietinnössä käymään läpi puoluelain ja vaalirahoituslain kehittämistarpeita selvittäneen parlamentaarisen työryhmän raporttia, joka siis valmistui helmikuun lopulla.

En tässä puheenvuorossa nyt toista edellisessä asiakohdassa esille tuomiani työryhmän esityksiä, mutta pari asiaa, joita en edellisessä puheenvuorossani maininnut: Työryhmä esittää esimerkiksi, että puoluelain luetteloa asioista, joita ei pidetä tukena, täsmennettäisiin tarkastusvaliokunnan esittämällä tavalla niin, ettei ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksuja pidettäisi puolueille annettuna tukena. Työryhmän mukaan tähän listaan lisättäisiin myös EU-instituutioiden ja muiden vastaavien kansainvälisten järjestöjen talousarvioon perustuvat tavanomaiset suoritukset, kuten matkakulujen korvaukset.

Puhemies! Tarkastusvirasto on todennut toistuvasti valvontaraporteissaan, että yksi merkittävimmistä rajoituksista puoluerahoituksen valvonnalle on, että valvonta ei koske puolueiden paikallisyhdistyksiä. Jos tätä valvontatehtävää laajennettaisiin, niin se edellyttäisi tarkastusviraston mukaan 465 000 euron lisämäärärahaa, josta henkilöstömenojen osuus olisi 405 000 euroa, eli kuusi henkilötyövuotta, ja tietojärjestelmämuutostöiden osuus 60 000 euroa. Tämä paikallisjärjestöjen vaalirahoituksen avoimuuden lisäämistä koskeva selvitystyö ei sisältänyt parlamentaarisen vaalityöryhmän toimeksiantoa, mutta kysymys on nostettu esiin valtioneuvoston periaatepäätöksessä kansalliseksi korruptionvastaiseksi strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2021—2023, ja toivottavasti asia etenee nyt sitä kautta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 5/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

Kertomus K 1/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Filatov.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

Keskustelu

18.38 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvovaltuutettu on jälleen kerran kertomuksessaan nostanut esiin tärkeitä ja ajankohtaisia asioita, muun muassa sen, miten korona on vaikuttanut tasa-arvoon, miten esimerkiksi moniperusteinen syrjintä, mimmoista problematiikkaa siihen liittyy vaikkapa tasa-arvovaltuutetun ja sitten meidän syrjintää ehkäisevän yhdenvertaisuusvaltuutetun välillä. Varmasti on syytä pohtia, miten nämä risteämiskohdat jatkossa toimivat. Siellä on lainsäädännön muutostarpeitakin, kuin myös sitten sellaista, että toisella valtuutetulla on joissakin tilanteissa vahvemmat välineet kuin toisella valtuutetulla. Mielestäni me emme voi erottaa syrjintäperusteita ja niihin liittyviä välineitä sen mukaan, kenen valtuutetun toimialaan ne liittyvät, vaan syrjinnän pitäisi aina olla yhtä vahvasti resursoitua niin sen ehkäisyn, mutta myös uhrin suojan suhteen sekä sitten sen suhteen, miten nämä valtuutettujen toimistot pystyvät asioihin puuttumaan.

Valtuutettu on nostanut esiin myös ne uudet haasteet, jotka oikeastaan tulevat tämmöisestä kansainvälisestä, voi sanoa, konservatiivisesta ajattelusta, jossa naisten asemaa on uudelleen ikään kuin kyseenalaistettu tasavertaisena toimijana. Siinä mielessä on tärkeää, että me huomaamme sen, sillä ne ilmiöt, mitkä joissakin maissa meidän ulkopuolellamme nousevat esiin, usein tulevat hieman viiveellä myös suomalaiseen keskusteluun ja suomalaisen yhteiskunnan todellisuuteen. Siksi näitä asioita on syytä tarkkaan pohtia ja pyrkiä ennaltaehkäisemään sitä, että meille ei kävisi samalla tavalla emmekä joutuisi samaan keskusteluun, mitä vaikka tällä hetkellä käydään jossakin Puolassa tai Unkarissa tai vaikkapa Turkissa. Kaikissa maissa on tasa-arvossa parantamista, mutta silloin, kun mennään taaksepäin, ollaan vielä huonommilla poluilla.

Valtuutettu on nostanut myös esiin translain uudistamisen tarpeen, ja sen me tunnistamme täällä hyvin, ja syrjinnän suojan vahvistamisen. Ne ovat asioita, joita varmasti käsitellään vielä lainsäädännönkin kautta.

Mutta oikeastaan sukupuolistunut väkivalta ja häirintä ja vihapuhe sekä se, että tasa-arvoinen koulu edistää lasten hyvinvointia, ovat ne syyt, miksi halusin tämän puheenvuoron pitää, koska me tuossa varhemmin puhuttiin siitä, millä me ehkäisemme mielenterveyteen liittyviä kysymyksiä ja millä me turvaamme ne palvelut. Jos katsotaan asioita, joita valtuutettu on nostanut tässä kertomuksessaan esiin, niin tyttöjen ja nuorten naisten kokema seksuaalinen häirintä on lisääntynyt merkittävästi, ja puolet yläkouluikäisistä ja toisella asteella opiskelevista tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Seksuaaliväkivaltaa — siis ei häirintää tai ehdottelua, vaan huomattavasti vielä vahvempaa, eli seksuaalista väkivaltaa — on kokenut ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista tytöistä lähes 20 prosenttia. Minun mielestäni tämän tiedon pitäisi hälyttää, ja meidän pitäisi pystyä puuttumaan näihin tilanteisiin vahvemmin, koska uskaltaa väittää, että ne ovat myös taustalla osassa tyttöjen ja nuorten pahoinvointia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Reijonen. — Edustaja Reijonen, kuten muutkin edustajat ovat poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

8. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2021

Kertomus K 9/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään se 30 minuuttia, mutta tämä käydään loppuun tässä vaiheessa. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.42 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Uskallanpa veikata, että tuota puolta tuntia emme tähän tarvitse tällä kertaa. Mutta esittelen siis Sitran hallintoneuvoston kertomuksen eduskunnalle tästä roolista, koska olen hallintoneuvoston puheenjohtaja.

Sitra kutsuu itseänsä tällaiseksi think-and-do tankiksi elikkä ajatus- ja tekemispajaksi, ja mielestäni se kuvaa varsin hyvin sitä, mitä Sitra on. Siellä pohditaan asioita, nostetaan esiin uusia kysymyksiä, mutta myös erilaisten projektien ja hankkeiden kautta tehdään kumppanien kanssa asioita. Suomalaiset ovat hyvin tulevaisuusorientoituneita ihmisiä, ja itse asiassa tulevaisuuden pohdinta ja ajattelu on se, mitä Sitra haluaa edistää. Kun tällä kulu-neella kaudella uudistettiin Sitran strategiaa, siinä nousi esiin myös tiettyjä asioita, osittain hieman sitä vanhaa, mitä on ollut aiemminkin, mutta osittain myös sellaisia uusia painoituksia, joita haluamme tuoda esiin. Näistä muutamaa tässä keskityn.

Elikkä yksi näistä merkittävistä uusista avauksista liittyy luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Meille kaikille varmaan alkaa olla tuttu jo alkuvuodesta esiin noussut tai Sitran esiin nostama niin sanottu Dasgupta-raportti, jossa brittiläinen taloustieteilijä pohti sitä, että meiltä kaikilta maailman mailta tarvittaisiin välittömiä toimia luontokadon torjumiseksi ennen kuin se on liian myöhäistä, koska monet näistä ympäristöä rasittavista ilmiöistä limittyvät toisiinsa. Tässä Sitra pyrkii löytämään sellaisia välineitä, jotka toimisivat meidän markkinataloudessamme — jossa ikään kuin meidän elinkeinoelämämme ja meidän toimintomme voisivat voida hyvin, mutta ne samalla voisivat osallistua luonnon monimuotoisuuden häviämisen ehkäisyyn. Tästä löytyy esimerkkejä vaikkapa maataloudesta, että näin on voitu toimia. Ja se, mikä on merkillepantavaa, on se, että jos ajattelemme esimerkiksi kuntia, niin kaksi kolmasosaa kunnista on omissa tavoitteissaan asettanut ilmastotavoitteita, mutta vain yksi viidesosa luontoon liittyviä tavoitteita. Toiveena ja tavoitteena on se, että myös tämä luontokato otettaisiin vakavammin ja huomattaisiin. Siinä meillä on paljon petrattavaa.

Toinen tärkeä asia on reilu datatalous. Me puhumme paljon digitalisaatiosta ja siihen liittyvistä haasteista, ja Sitran lähtökohta on se, että itse asiassa digitalisaatio tuo mahdollisuuksia, kunhan me osaamme saada sen hyvin palvelemaan yhteiskuntaa ja pystymme ehkäisemään niitä ongelmia, mitä siihen liittyy. Yksi asia, joka ehkä kannattaa tässä nostaa esiin, on se, että Sitra on koordinoinut tällaista Euroopan digitaalista tulevaisuutta linjaavaa Gaia-X-hanketta Suomessa. Siinä on 25 EU-maata, joilla on tällainen yhteinen tehdashanke, joka määrittelee pelisääntöjä terveysdatan käytölle. Ne ovat herkkiä asioita, ja on tärkeää, että meillä on pelisäännöt, jotta me osaamme edistää meidän terveydenhuol-

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

toamme ja ylipäättään terveyttä, mutta toisaalta sitten niin, että tästä ei tule tällaisia ikäviä uutisia, jollaiset Suomessa ovat vaikkapa Vastaamo-keissin kautta meille kaikille tuttuja.

Kolmas painopistealue on demokratiakehitys, ja siinä on syytä huoleen, koska niin kansainvälisesti kuin Suomessakin esimerkiksi äänestysaktiivisuuden lasku kertoo siitä, että kansalaiset usein kokevat, että heillä ei ole omistajuutta tähän nykyjärjestelmään tai että se on heikentynyt. Ja siksi meidän täytyy löytää uusia vaikuttamisen ja osallistumisen tapoja, ja löytää niitä myös vaalien välillä, ei siis ainoastaan äänestämällä. Tässä Sitra on luvannut apua ja tukea esimerkiksi hyvinvointialueille, koska siellä meidän on löydettävä niitä uusia osallistumisen muotoja, jotta ihmiset kokevat nuokin palvelut, sosiaali- ja terveystalvet, jotka ovat kaikille tärkeitä, samoin kuin pelastuspuoli, omakseen ja kokevat, että voivat niihin vaikuttaa.

Viime kesänä päättyi Kansanvallan peruskorjaus -projekti, johon liittyy muun muassa perusteellisia selvityksiä, joissa käsiteltiin koronajohtamista, hallituksen muodostamista ja vaikkapa algoritmien valtaa. Demokratian kannalta on äärimmäisen tärkeää, että kansalaiset, päätöksentekijät, poliitikot ja median edustajat tietävät, miten heihin pyritään vaikuttamaan. Ja tämä ehkä tässä ajassa, kun käymme turvallisuuspoliittista keskustelua, on äärimmäisen tärkeä.

Sitra teki tällaisen Digivalta-selvityksen, joka kulki vähän eteenpäin näistä aiemmista hankkeista ja jossa oli kansanedustajia ja europarlamentaarikkoja ja toimittajia ja jossa pyrittiin tuomaan näkyväksi sitä, minne data kulkee ja millaisia yhtenäisyyksiä tai millaisia polkuja siellä taustalla on ja miten nämä algoritmit sillä puolella toimivat.

No, Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainaan on myös muuttanut maailmanpoliittista tilannetta ja Sitran näkemyksen mukaan on tärkeää, että kuuntelemme heikkoja signaaleja herkäällä korvalla. Ja silloin kun meillä tulee näitä isoja riskejä, on syytä muistaa myös se, että ne globaalit megatrendit ja erilaiset kehityskulut, joita meillä on tässä yhteiskunnassa ollut käynnissä, eivät häviä, vaikka meidän keskittymisemme ehkä keskittyy aina niihin läsnä oleviin asioihin. Ja siinä mielessä Sitra haluaa painottaa ennakointiosaamista, omaa fasilitointiroolia ja sitä, että se haluaa edistää kokeiluja ja uusia toimintamalleja ja luoda dialogia, ja siinä se on aika hyvin onnistunutkin, koska siellä on kehitetty menetelmiä, jotka tätä ovat tehneet.

Sitten ehkä lyhyesti vielä taloudesta, eli Sitran sijoitusomaisuuden markkina-arvo vaihtelee vuosittain, ja viime vuoden lopussa se oli 1 107 miljoonaa euroa. Ja jos ajatellaan, miten sijoitukset Sitrassa ovat tuottaneet, niin ne ovat olleet hyvinkin tuottavia, eli kuo tuo tuotto on ollut 16,6 prosenttia, ja jos otetaan inflaatio huomioon, niin reaaliuotto on ollut 13,1 prosenttia. Tänä vuonna me tiedämme, että on tullut uusia riskejä, ja voisi sanoa, että Sitra on pärjännyt tänäkin vuonna vielä kohtuullisen hyvin. Me emme tietysti tulevaisuutta voi ennustaa, mutta tämän vuoden luvut ovat olleet ihan kohtuullisia näistä isoista riskeistä huolimatta. Hallintoneuvosto vahvisti kokouksessaan 23.3. Sitran tuloslaskelman ja taseen tilintarkastajien esityksen mukaisesti ja samassa kokouksessa hallintoneuvosto päätti, että hallituksen esityksestä tilivuoden 21 ylijäämä siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämätileille. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 50/2022 vp

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 6.5.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola